

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

IV. évfolyam 10. szám (4. Jahrgang Nr. 10.)

A Z. St.Gallen — Erscheint monatlich

1972 október 1.

Herrn
Prof. Dr. Gajári Aladár
2. Priesterseminar
7000 CHUR 2.

A hetvenötéves pápa

A világ közvéleményét az elmúlt hetekben élénken foglalkoztatta egy kínos kérdés: Vajon lemond-e hivataláról 75 éves korában VI. Pál pápa?

A felvetett kérdés konkrét és jogi előzménye az, hogy a jelenlegi pápa a második vatikáni zsinat határozatainak és szellemének végrehajtójaként évekkel ezelőtt rendeletet adott ki és abban felszólította az egyházfőket, ajánlják föl lemondásukat a pápának 75. életévük betöltése előtt. De emellett — már a rendelkezés kibocsátása óta — folyik a találgatás a pápa lemondása körül azért is, mivel VI. Pál 1966 szeptember 1-én felkereste Castell Fuome-t Anagni mellett, ahol V. Coelesztin, az egyetlen pápa, aki lemondott hivataláról, 81 éves aggastyán korában 1296-ban meghalt.

VI. Pál szereti a nagy gesztusokat. Mikor érseki székének elfoglalására Milánóba ment, a milánói egyházmegye határán megállította a gépkocsit, kiszállt és megcsókolta azt a darab földet, melyen mint főpásztor rálépett egyházmegyéje területére. 1956-ban, mikor Milánó népe a magyar szabadságharc áldozataiért és a letiport magyar nemzetért a város utcáin és terein könyörgő körmenetet tartott, maga Giovanni Battista Montini érsek vitte a vállán a súlyos körmeneti keresztet. Ugyanezeknek a nagy gesztusoknak a sorába tartozik, hogy alamizsna fejében, melyet szétosztott a szegények közt, átadta azt a tiarát, mellyel megkoronázták és amelyet milánói hűséges és tisztelő híveitől kapott ajándékba.

Ugyanilyen nagy gesztus lehetett volna most szeptember 27-én, a 75. születésnapon, a pápai székről való lemondás. Biztos, hogy nagy szenzáció lett volna. Szinte nem is kétséges, hogy egyes szerkesztőségekben titkon számítottak is rá és már össze is állították a rendkívüli hírekre éhes olvasóknak a vezércikkek és színes tudósítások elképzelt anyagát. Lehet, hogy a Vatikánban is féltek egy meglepetést hozó nagy pápai gesztustól a 75. születésnapon. Legalábbis erre az aggodalomra

lehet következtetni abból, hogy felállítottak ott egy szakértőkből álló bizottságot, mely megvizsgálta a kérdést: Köti-e Róma püspökét is az a rendelkezés, hogy 75. életéve betöltésekor ajánlja fel lemondását?

Amint sajtójelentésekből értesültünk, a szakbizottság arra az eredményre jutott, hogy Róma püspökére, aki egyúttal az egyetemes Egyháznak is a feje, ez a korhatárra vonatkozó rendelkezés nem vonatkozhatik.

Annak megállapításával, hogy elvben a pápa is lemondhat, a következő érdekes és fontos szempontokat vették figyelembe:

1. Ha a pápa a korhatárra vonatkozó rendelkezéseit önmagára nézve is kötelezőnek tartaná, akkor ezzel egyszintre állí-

taná magát a többi püspökkel, akiknek a lemondását ő fogadja el vagy utasítja vissza. A pápa különleges és egyedülálló helyzetét éppen az mutatja, hogy fölötte az Egyházban nem létezik egy olyan szerv, mely az ő lemondását elbírálná: elfogadhatná vagy visszautasíthatná.

2. Azután a szakbizottság azt is hangsúlyozta, hogy egy életben lévő előd a gyakorlatban nagyon megnehezítené az utód helyzetét. Ha a lemondott pápa valamely törvényét vagy rendelkezését megakarná változtatni, annak pusztán jelenléte megkötné szinte erkölcsileg a kezét. Állítólag a korhatárra vonatkozó pápai rendelkezések módosításának a kérdését máris kiadták egy szakbizottságnak. Ha pl. ennek jelentése és javaslata alapján a bíborosokra vonatkozó rendelkezéseket egy utód módosítaná vagy eltörölné, ezzel elkerülhetetlenül nem kívánatos ellenérzéseket váltana ki a lemondott elődhöz közelálló körökben. Míg ezt a módosítást a jelenlegi pápa a mostani észrevételek alapján, kisebb kockázattal hajthatná végre, ha a szakbizottság — amint ez feltételezhető — erre valóban javaslatot tesz.

Lehet, hogy maga a Szentatya is szeretne megszabadulni a vállaira nehezedő súlyos teherrel és a nagy felelősségtől a tengeri kormányzati nehézség meg a sok hittani és erkölcsi bizonytalanság és fegyelmetlenség idején. Talán rettentik is a reformlázban vajdó Egyház arcán megjelent torz vonások, melyekről még ő se tudhatja, kisimulnak-e gyorsan, vagy rút ráncokban és sebhelyesen haqvják hosszú időre ezt a történelemben mégis inkább többnyire ragyogóan fénylő arcot.

Az Életünk szerkesztősége és olvasói arra kérik az Urat, hogy tartsa meg sokáig VI. Pál pápát a hívő nép vezetésére: engedje meg, hogy megláthassa fáradozásainak gyümölcseit és addig is adjon neki sok vagaszt és erőt azon nehéz keresztúton, melyen Mestere nyomában hordozza az Egyház jelenlegi nagy keresztjét.

VECSEY JÓZSEF

A három Pieta

A világlapok elefántbetűkkel szenzációzták a hihetlent. Sajnos, miénk a gyászos dicsőség. Valami Ausztráliából előkeveredett, 30 éves, hosszúhajú örült magyar a felölője alá rejtett kalapáccsal átugrott a Szt. Péter jobb-aldali, első oldalfülkéjének a korlátján. Mire a megrökönyödött bémészködők felocsúdtak a sokból, súlyos ütések mért a halott fiával ölében merengő Madonna arcára és kezére. Azóta eltakarva tépelődnek a restaurátorok, hogyan tegyék jóvá a jóvátehetilent.

Kb. 450 évvel ezelőtt egy másik fiatalember is az éjnek leple alatt a szobor elé lopakodott. Homlokára gyertyát kötött s a sötétség visszhangzó csendjében belekalapálta a szomorú anya keblén átvetett szalagra: Michael Angelus Bonarotus Florent faciebat. A pótmunkára az készítette a 23 éves kőfaragót, hogy előző délután lombard zarándokok egymás között a púpos milanoi Solarinak tulajdonították a márványt. Szerzői joga védelmében így vált egyetlen signált munkájává: a Pieta.

Mások nem hiúsági indulatra, hanem sokkal megindítóbb lélektani gyökérre hivatkoznak. Az anyját vesztett, egész életén át anyasági-komplexumban szenvedő ember sóvárgására. Az égi pótanya szíve fölé akarta tűzni a nevét. Míg a márványszobor szíve el nem porlad, oltalmában érezhesse magát.

A Firenzéből való újdonsült «római szobrászt» (így hencceg hazáirótt levelében) a franciák bíborosa fölkéri, hogy a Francia Királyok Kápolnájába VIII. Károly és az ő nevében faragjon valamit. A pápa engedélyével fut a vállalkozás. A szerződés az első okmány, amelyben «mester» névvel illetik. A szöveg fogalmazója még azt is odabiggyeszti: «Én J. Galli ígérem, hogy ez a szobor lesz a legszebb márványalkotás Rómában és hogy nincs ma művész, aki különbet alkothatna.» A tiszteletdíj 450 pápai arany, mely egy év lejárgása alatt az életnagyságú alakok befejezéséig folyósítandó.

A téma először Germániában ábrázoltatott. Franciaországon át valószínű a szentéletű rendelő sugalmazása, a fájdalom és szeretet örök szimbóluma, a Pieta. Michelangelonak is tetszhetett a szándék. Lépcsős Madonnája után (Mária gyermekével hivatása kezdetén) most a befejezés. 33 éve vállalt útjának a vége, a legmegrázóbb tragédia, elvállalása fia halálának is.

Fiatallal gényes fiatal remeke. A görög klasszika zavartalan hatása még. Nem borzadva nézendő véres szörnyűséget, nem sikoltó fájdalmat ábrázol. Az emberi szépség éppoly szent lehet, mint a fájdalom. Isten két választottja békével hordozza sorsát, mely kijelöltetett s melyet vállaltak. A teremtett világban a halál is harmónia. A beletörődés mögül elősejlik a halhatatlanság föloldó ténye. Jézus igazi halott, a tehetetlen test passzivitásával, de arcán földeregg a föltámadás reménye. A finomalkatú anya, akinek csak a lába van túlméretezve, hogy optikailag is elbírja a ránehezedő terhet, biztosan tartja békésen alvó, férjivá érett fiát. A szülőtténél fiatalabb le-

ányanya szeliden bánkódik; mit tehettem volna, hogy megmentsélek. A drága hullánál súlyosabb a fájdalom. A drapériák örvénye s a fejére nehezedő kendő bármennyire elnehezítik is szánakozását, széttárt karja az «íme az Úr szolgálóleánya» mozdulata: «legyen nekem a Te igéd szerint.»

Különben magyaráztassuk meg magával, amit maga mondott a méltatlankodónak: hogyan maradhatott a Madonna fiánál fiatalabb: «Nem tudod, hogy a tiszta nők sokkal inkább megörzik frissességüket, mint a nem tiszták? Mennyivel inkább az a szűz, akinek a testét a legkisebb buja vágy se rontotta meg, Sőt, még többet is mondhatok neked, hogy az ifjúságnak ezt a szeplőtelen virágát, azontúl, hogy a természet miatt is megmaradt benne — még bizonyára Isten is tovább fokozta, hogy bizonyítsa a világnak szüzességét és örökös anyai tisztaságát. Ugyanez nem volt szükséges a fia számára. Sőt ellenkezőleg, mivel azt akarta megmutatni, hogy az Isten fia igazi emberi testet vett föl, mely alá lett vetve mindannak, ami az embernek természetes, kivéve a bűnt. Ezért nem kell háttérbe szorítani az emberit, ellenkezőleg engedni, hadd mutakozzék úgy, ahogy volt is. Ezért ne csodálkozz, ha emiatt Isten anyját, a Szent Szület a Fia viszonylatában meglehetősen fiatalabbnak ábrázoltam, mint szabályosan lennie kellene és a Fiát meghagytam a saját korában.»

A szobornak és szobrásának nagy szerencséje, hogy megfelelő térfogatú tömböt kapott. Nem kényszerült fantáziáját egy adott formába préselni, mint többi Pietai esetében, amikor elheverő régi oszlopmaradékokból fejteite ki látomását. Ki tudná megmagyarázni, mivel sikerült megoldani a megoldhatatlant: a nő ölében ne szoruljon törpévé a férfitest s az anya ne váljék titánná. A rút arcú művész hol lelta meg a szeplőtelen várványból előcsalt szépséget. Talán a firenzei szüzek között? Vagy elveszített, de tudat alatt lelkében őrzött anyja emlékképe? S talán ezért hasonlítanak egymáshoz Madonnái?

A bíboros kifizette az utolsó részletet is, de a fölavatást már az égből nézte. Nélküle cipelték kocsin, görgőkön, vállon a rongyokba bugyolált köcsödát a mai Szt. Péter elődjébe, az ókeresztény bazilikába. A mai helye a hatodik. Nincs beleszámítva a New Yorkba ruccanása a világekállításra. Mostani restaurálásakor 9 cm-t billentenek rajta. Azaz visszaállítják eredeti szintjére. Visszadrámaisítják. Jóvátessék az 1749-ben rendezők «jóakarátú», a művész látomását meghamisító korrekcióit.

A téma vele maradt haláláig. 1550. Hetvenöt éves. A főművének álmodott, de elbukta tolt II. Gyula síremlék miatt boldogtalan. Így panaszkodik: «szegény öreg, mások erőszakolt rabszolgája vagyok — szétesett ember, hacsak nem halok meg hamar.» Magános óráiban menekülésül, gyógyulásul a műhelyében hentergő nagy oszlopfeknek esik. Saját halálára gondol, saját síremlékébe kezd. A lopva-

munka, a zaklatott hajszából pihenésre szánt passzió sem menti meg pesszimizmusától.

A firenzei dómba került szoborcsoport az első pillanat lenyűgöző ereje után, csomó kérdést vet föl. Mi történhetett munka közben? Krisztusnak hiányzik a ballába. A másik is úgy van visszaragasztva. Karján összeforradt sebhelyek. Látszik az erőszakos törés. Kemény volt a kő, akaratának ellenállt? Dühében vagy reménytelenségében maga verte szét? A vázlat nélkül, szemére hagyatkozva modellált tömbe nem fért bele elgondolása? Elfaragta? Torz volt? Nem sikerült a kompozíció áramlása? Beleszaladt a vésője s bosszankodásában végezni akart vele, mint összegyűrt vázlattal? Vagy csak közönséges belső repedés miatt szakadt le? Nasari meglátogatja egyik éjjel. Éppen a földre roskadó bábót formálta át. Hogy látogatója ne lássa kinlódását, leejti lámpását. Jó ürügy, hogy abbahagyja munkáját: «olyan öreg vagyok, hogy a halál ismételtén megrángatja kaftánomat, hogy menjek már vele. Én is így bukom le egy napon, mint ez a lámpa s kialszik életem szikrája.»

Az elpuskázott darabot szolgálójának adja. Az próbálta helyrehozni, befejezni. Magdolna alakját nem tudta behajlítani az együttes ritmusába. Majd eladta. 1933 óta van mai helyén.

Túl a klasszika békéjén a «barokk atyja» a föllobbanó szenvedély kalapácsával hadakozik már. Érett művész összefoglaló gesztusa. Nem anyja ölét nehezedő test, hanem valódi összeroppanó hullába sűrűsíti forrongó szenvedélyét. A csoport fölé tornyosuló Nikodemus, akinek saját arcát ajándékozta, a halál gondolatával megbékélt mozdulattal tartja össze az alatta fájdalomba merevült hármast.

1564. Hat nappal halála előtt a kecskefaggyú lobog homlokán. Féltékenyen itkolt utolsó Pietáját vési. Árnyékok táncolnak a kísérteties csöndben. Aki farag, képzeletében már nem ábrázolható világban jár. Olyasmint keres, amire talányos környezetünknek nincs válasza. A kerek oszlop börtönéből izgalmasan feszíti elő utolsó erejével utolsó gondolatait. A kiemelkedő Krisztus fejet most letöri. Mária vállából bontja ki az újat. A halott balvállá és mellkasa anyja balkarjává válik. A hosszú lábszár háromötödnyi aránytalansággá torzul. A leamputált kar már nem tudja elüntetni, mert a halál is ütött egyet s lehanyatló kezéből kisiklik a kalapács és véső. Megakadályozta, hogy az «elfuserált» szobrot elrontsa, amely, mivel így maradt, minden idők mesterművévé kényszerült. Mindnyájunknak legliraibb kedvencévé. Az emberség tragédiája, hogy nem kezdheti ott, ahol abba kell hagynia. Megszabadulva, kilépve önmagából is. A téma tiszta plasztikává és muzsikává nemesül. Túl a tanult és tudott formákon. Kicsit visszakaranyarodás fiatalágához, az első szerelemhez. Robusztus izmok helyett vékonylábú gótikus, karcsú, kecses Jézushoz. Az elfáradt szív is örök ifjúságra vár. A halál új születés kezdete. Hogyan juthatott ide? A heroikus Dávid s e pendülő ijjyszerű kettős között századok vannak.

Az ájulások éjszaka után másnap már csiszol. Mit láthat, amit még ki akar mondani?

VI. Pál pápa két apostoli levele a kisebb egyházi rendek szabályozásáról

A szeptember 14-én közzétett pápai «motu proprio» bevezetőjében kifejti, hogy az Egyházban régi idők óta szabályozták az istentiszteleti feladatokat. E feladatok ellátására külön rendeket hoztak létre. Ezek közül néhány az úgynevezett kisebb rendeket: a subdiakonatus, a diakonatus és a papság pedig a nagyobb rendeket jelentette. E rendeket a latin egyházban a pappászentelés egy-egy lépcsőfokának tekintették. A jelöltek elsőnek a hajkoronát, a tonzurát vették fel. Ez azt jelentette, hogy a klérus, a papi rend tagjaivá lettek. Az ostiáriusnak, ajtónállónak az volt a feladata, hogy az ősegyházban a templom bejáratánál őröködjék, hogy olyan személyek ne vegyenek részt az istentiszteleteken, akik nem odaválók. Az exorcistának, már a 3. században szerepel a kisebb rendek sorában, az volt a feladata, hogy a hittanulók előkészítésénél segítse őket. Megszabadítsa őket a sokféle pogány szokástól, hiedelemtől, babonától, a totemektől és egyéb a keresztény hittel ellenkező szokásoktól. Manapság a pápai rendelkezés szerint ezek a megbízások értelmüket veszítették. Tehát indokolt, hogy megszüntessék ezeket. A püspökök közül is többen sürgették ezt a zsinat megkezdése előtt. A zsinat erre vonatkozólag azonban semmiféle döntést nem hozott. Az illetékes pápai hivatal a Szentatyával egyetértésben megvizsgálta az ügyet és a kisebb rendek közül kettőt, a nagyobbak közül pedig a subdiakonatusot megszüntette. Illetve az utóbbi feladatot a Lektorra és az Akolitusra bízta.

A pápai rendelkezés érdekes pontja, hogy a Lektor és az Akolitus liturgikus feladatát intézményesítette. A jövőben e két feladatkört nemcsak azok kaphatják meg, akik diakonusok illetve papok lesznek, hanem világi férfiak is, akik a szentmisén és a templomi szertartásokon vállalkoznak a két feladatkör ellátására.

A római rendelkezés szerint a lektor feladata

A halál árnyai előtt menedékhelyet keres. Nézi a halált .. nézve a halált meglátja Istent.

Míg házbelijei farsanghétfőn kint karneváloznak, délután 5 órakor utolsó kalapácsütése életének. 2 napig karosszékekben a kandalló előtt örül a tűz lobogásának. 3 napig ágyban. Agóniája előtt végrendeletet ír: lelkét Istennek, testét a földnek, vagyonát rokonainak. 1564 febr. 18-án, péntek este észrevétlenül elhunyt.

Puritán módon élt. Hálósobájában vaságy, kredenc. Fürdőjében asztal székekkel. Konyhájában üveg ecet, 3 vízeskorsó, semmi bor. Az istállóban lovacskája, kantár és nyereg.

Teste szerencsétlennek és kicsinek látszott. Csak bütykös nagy keze ujjai csomósodtak melle fölött, melyet elformátlanítottak a kemény Alpok sziklája. Mellette fehérlett utolsó Pietája, keze utolsó simogatásával. Szelleme utolsó kőbemeredt látomása: a halál csak újjászületés.

PROKOP PÉTER

data a következő: a szentmisén és más istentiszteleten felolvassa a Szentírásból keletkezett szakaszt, de nem az evangéliumot. Ha nincs külön zsolnáros, aki az olvasmányok között zsolnárt olvassa vagy énekelje, ezt is a lektor olvassa. Ha nincs diakonus, a lektor olvassa fel a hívek könyörgését, vezeti az éneket és irányítja a hívek részvételét az istentiszteleten, hogy méltóképpen járuljanak a szentáldozáshoz illetve a szentségek vételéhez. Ha más hívő olvassa fel az olvasmányt és a szentleckét vagy a zsolnárt, a lektor előkészíti őt. A lektor feladata továbbá, hogy behatóan foglalkozzék a Szentírással és úgy teljesítse megbízását, hogy Isten Igéjének minél hatásosabb hirdetője legyen.

Az akolitus feladata, hogy a diakonus és a pap segítségével legyen az oltárnál és a szentségek kiszolgáltatásánál. Ha nincs jelen diakonus, vagy a pap sem érhető el, illetve sok az áldozó és a szentmise emiatt elhúzódna, az akolitus is áldoztathat. A pap illetve a diakonus akadályoztatása esetén kitéheti az Oltárszentséget a hívek imádságára és utána visszahelyezi az oltárszekerénybe — de áldást nem adhat az Oltárszentséggel. Az istentisztelet végzésénél segédkező híveket: a könyv hordozót, a keresztvivőt, a gyertyavivőket előkészíti, bevezeti feladatuk ellátásába, ha erre szükség van.

A pápai rendelkezés szerint csak férfiak lehetnek a lektori illetve akolitusi intézmény tagjaivá. Aki e feladatra jelentkezik, annak írásban kell kérnie felvételét a püspöktől, illetve ha szerzetes, a rendi előljárótól. Hány éves korban lehet valaki lektor vagy akolitus, azt országoként az illetékes püspöki kar határozza meg. A lektori és akolitusi szolgálatra a megbízást a püspök vagy a rendi előljáró a Szentszék által előírt liturgikus szertartás keretében adja át. A rendelkezés hangsúlyozza, hogy a lektori illetve akolitusi intézménybe való felvétel nem jár fizetéssel.

Aki diakonus illetve pap akar lenni, annak a megszabott időben lektorra és akolitusra kell lennie, mielőtt diakonussá illetve pappá szentelnék. Ez alól a kötelezettség alól csak a Szentszék adhat felmentést.

Olvashatják-e nők is a lektornak fenntartott olvasmányokat az istentiszteleten?

Ezt a kérdést tették fel sok felé az Egyházban a pápai rendelkezés kihirdetése után. Arra is hivatkoztak, hogy a rendeletet magyarázó Dezza atya az újságírók előtt kiemelte, hogy nő nem lehet a lektori és akolitusi intézmény tagja. Ez azonban nem jelenti azt, mondja például Gand lillei francia püspök, hogy az istentiszteleten a jövőben nő nem olvashatja ugyanazokat az olvasmányokat, mint a lektor és szükség esetén nem áldoztathatna ugyanúgy, mint az akolitus. Mindkettőt megteheti, ha szükség van rá, anélkül, hogy intézményesen kapna erre megbízást.

Teresa Fox nővér a Szerzetesnők Tanácsának elnöke az Egyesült Államokban kijelentette: nagyon nehéz megérteni, miért zárta ki Róma a nőket a lektori és akolitusi intéz-

ményből, amikor a nők közül sokan életeszményüknek tekintik az Egyház szolgálatát.

A pápai rendelkezés azonban hangoztatja, hogy a püspöki karok a lektori és akolitusi intézmény mellett más intézményt is létesíthetnek a Szentszék jóváhagyásával a helyi szükségleteknek megfelelően. Franciaországban ehhez hozzá teszik, a püspöki kar a maga területén felállíthatja például a hitoktatók intézményét és ennek a hitoktatóknak is tagjai lehetnek. Így tehát a nőket is felvehetik hivatalos intézményesített egyházi megbízás ellátására.

A diakonussá szentelés az egyházi rend és az egyházmegyei papság hivatalos incardinált tagjává tesz. Csak arra alkalmas férfi lehet diakonus. Aki diakonus illetve pap akar lenni a pápai rendelkezés szerint, kézzel írott kérvényt kell benyújtania az illetékes püspöknek. Ha szerzetes, a szerzetes-előljárónak és ebben ki kell jelentenie, hogy szabadon, minden kényszer nélkül vállalja hivatását és ezt az elhatározását aláírásával megerősíti. Csak testileg és lelkileg egészséges férfi jelentkezhet erre a hivatásra, aki rendelkezik a feladatok ellátásához szükséges szellemi és lelki képességekkel. Aki nem áll meg a diakonatusnál, hanem pap akar lenni, azt 20 éves kora előtt nem szentelhetik diakonussá.

Ha az illetékes egyházi hatóság elfogadta a jelentkezőt, ez köteles elvégezni az előírt teológiai tanulmányokat és vállalnia kell a komoly lelkiéletet. A lektori és akolitusi feladatokra szóló megbízást a Szentszék előírásának megfelelően idejében kell megkapnia, hogy gyakorolhassa is. A diakonus-szentelés előtt a jelöltnek sajátkezűleg írt nyilatkozatot kell tennie, melyben kijelenti, hogy szabadon vállalkozik a felszentelésre. Ha valaki diakonussá szentelés előtt nem nősül meg, köteles vállalni a nőtleniséget is a diakonussá szenteléssel. Pappá a jövőben is csak azt szentelik fel, aki vállalja a nőtleniséget. A nőtleniség vállalása a diakonusszentelés előtt külön szertartás keretében és nyilvánosan történik, a szerzetesek esetében is. Az így vállalt nőtleniség később is házassági akadályt képez. Ha valaki később a Szentszékétől kért és kapott felmentés nélkül kötne házasságot, házassága érvénytelen.

Az Egyház ősi hagyománya szerint azok a nős férfiak, akiket az Egyház elfogad a diakonusi hivatásra és felszenteli őket, ha feleségük meghal, többé nem nősülhetnek. Állandó diakonusi szolgálatra csak az előírt tanulmányok befejezése után lehet a jelölteket felszentelni.

Csak a papságra készülő diakonusok kötelesek a napi zsolozsma mondására. Az állandó diakonusnak a pápai rendelkezés ajánlja, hogy naponta végezzék el a zsolozsma egy-egy részét, amit a helyi püspöki kar határoz meg. A pápai rendelkezés 1973 január 1-én lép életbe.

FABIÁN KAROLY

Az «aranyzív» nem dobog tovább

† Pribus György (1907 - 1972)

Mikor halálának híre elterjedt, azt mondták róla: «meghalt az aranyzívű pap». Ha valaki nem ismerte Pribus György magyar lelkészt, nyugodtan gondolhatta, az utolsó kegyelet érzelméből fakadt az arany jelző szíve elé. Közele munkatársai és hívei azonban tudják, nincsen túlzás a megállapításban.

✱

Bodrogszerdahelyen született 1907-ben. Már középiskolai tanulmányai alatt jelentkezett nála a hajlam: emberekkel találkozni, segíteni és felemelni őket. Éveken

keresztül kereste az utat, ahol egy életen át hivatásának dolgozhat. Nővére elmondta, hogy mindent megpróbált, de seholy nem találta helyét, mindig új lehetőségeket keresett. Huszonöt éves volt, mikor felvételt kért a kassai szemináriumba. Eből az időből találtam hagyatéka között egy sárga fényképet. A kép hátlapján felírás áll: «Évfolyamunk lelkének, szeretettel. Barátaid.» 1935-ben szentelték pappá Szepeshelyén. Alig egy éves káplánkodás után Pribus György Perecseny község plébánosa lett, lelke a falunak, támasza az elesetteknek. Szívesen beszélt plébánosi éveiről. Rövid idő után kikristályosodott egyénisége. Nemcsak a rokonok, hanem hívei teljes köre is mellette volt. Barátjuknak és testvérüknek tekintették.

✱

A második világháborúban tábori lelkész volt. Háborús élményeiről nem sokat beszélt. Mikor egyszer betegségében meglátogattam, az ágya fölött függő Mária-képre mutatott: «Megboldogult jó anyám útravalója, többször kapartam ki a lövészárkok beomlott földje alól és ezzel érkeztem meg 1945. évben Koblenzbe.» Nem egy rendezett egyházközség lelkésze volt a menekültek között, hanem hazájukat vesztett magyarok papja lett. Mikor a kivándorlók zöme tengerentúlra hajózott új életet kezdeni, ő is utánuk ment. Venezuelában telepedett le. Működése elejét szellemesen jellemezte: «egy püspöki áldással és egy kopott katonadával kezd-

tem». Mikor örülhetett volna munkája gyümölcsének, orvosa tanácsára visszatért Európába.

Zürichben lett magyar lelkész. Éveken át a létminimum alsó határa alatt tartotta fent a zürichi magyar missziót és életét. Tízestendős kemény munka után szervezett egyházközséget hagyott utódjára. A búcsúzáskor ajándékba kapott ezüst kehely dedikálása bizonyítja ottani szép munkáját: «Memor semper pastoris optimi Gregorii Pribus, Missio Hungarica in Helvetia Turci 1956-1966.» A zürichi magyar misszió hívei mindig szeretettel gondolnak jó pásztorukra, Pribus Györgyre.

✱

Újból Dél-Amerikába utazott. Braziliában akarta élete hátralévő részét eltölteni. A Gondviselés azonban úgy rendezte útját, hogy ne egy szerzetesi közösségnek szentelje élete hátralévő idejét, hanem osztozzon népének sorsával. Németországba jött vissza, Würtemberg déli részének lett magyar papja. Itt is úttörő munka várt rá. Huzamos ideig nem volt még az ottani magyaroknak lelkészük. Fáradtságot nem kímélt. Bejárta a nagy szórvány minden szögletét. Szervezte a magyar miséket. Minden kis eredménynek örült. Állandóan hívei között volt. Többször elmondotta, hogy ott a helye, mert akkor elmennek a templomba. Tervei kivitelezhetőek voltak mindig. Iratai között megtaláltam a rottenburgi püspök erre vonatkozó elismerő írását is. Ez év januárjában meg kellett operálni. Nehezen szánta el magát, de reménykedett, hogy utána jobban tud dolgozni hívei között. A műtét sikerült, de mindig feltette a kérdést, vajon megcsunkulva el tudja-e látni feladatát? Emésztette magát. Utolsó útján híveihez, szívinfarktus érte. A Duna melletti Ehingenbe került kórházba. Többször ott voltam betegségében mellette. Óriási volt szenvedése. Mikor enyhült fájdalma, megkérdezte orvosát, mikor mehet haza, szabad-e dolgoznia hívei között?

Az örök Főpap másként akarta. 1972 szept. 3-án hajnalban meghalt. Az aranyzív nem dobog tovább.

✱

Talán hiányos a visszaemlékezés Pribus György magyar lelkészre és barátomra, de híveinek várakozáson felüli hatalmas tömege, Svájcból és Németországból, fényes bizonyítéka, hogy jó pásztor volt, hallgattak szavára és eljöttek a misére, amelyet nem ő mutatott be, hanem ő érte mondtak paptestvérei. Ravensburgban helyeztük örök pihenőre. Koporsója fölött hazai föld is van. Idegenben temettük, de a magyar rög vele lesz a feltámadásig.

P. SZ. J.

MENJUNK ASSZIZIBE

Írta: Mécs László

Testvér! így élni nem lehet:
szívaccsal járni szív helyett,
mely telve gennyel, förtelemmel,
fertőző lábad lépni nem mer!
Testvér, tisztulni izibe
menjünk Asszizibe!

Ma minden út vériszapos,
új ösvényt senki nem tapos,
minden hidat, mely innen átvisz
Tavaszországba: véres árvíz
alámosott... Jöjj sebtibe,
menjünk Asszizibe!

Nem léphetsz át a hidakon,
mert mázsás szörny ül hátadon,
szíved kivájta undok lába,
léket vert koponyád falába:
vagy nincs velőd, vagy nincs íze,
menjünk Asszizibe!

A Kincsvágy, Góg ül hátadon,
nem léphetsz át a hidakon.
Aagyalkönnnyűvé finomodni
kell most: repülni vagy lehullni.
Ma válogatnod nincs mibe:
menjünk Asszizibe!

Asszizibe egy éjjelen
csodát dobott a Végtelen:
piros szíve, szép muzsikását,
táncolt virág, fa, embertársak
s patakzott az öröm vize...
Menjünk Asszizibe!

Hollgasd meg azt a szent zenét:
s lelkedben minden gaz, szemét
virulni kezd és mennydörögve
pokolba fut a Szörny örökre...
Vedd fel a jóság köpenyét,
menjünk Asszizibe!

Szegény leszel s alázatos:
élet, halál el nem tapos,
hidat versz bánatocéánon,
sziklán forrást fakaszt a lábnyom:
s ez az öröm zenő vize...
Menjünk Asszizibe!

Testvéred lesz egész világ:
a farkas vigan rádkiált,
fecskék, virágok rádnevetnek
s főkép: minden embersziveknek
rejtélyes kulcsát megleled,
aranyló kulcsát megleled...

Igy indulunk Assziziből,
nem félünk, hogy egy híd kidől,
szárnyas vidámság, frissült vérünk
visz, míg Tavaszországba érünk...
S mikor megérkeztünk oda:
Virágnak plántál egy csoda.

Ott nem nő csendőr, katona,
sem akasztófa, babona,
se mankó, sem kötélnek kender:
virágnak áll ott minden ember...
Csupán virág lesz, illat-áldott.
— Uram, jöjjön el már országod!

Roma Sparita

Egy német származású olasz festőművész, Ettore Franz Roesler, a múlt század hetvenes éveiben remek vízfestmény-sorozatot festett szülővárosáról, Rómáról. Ezen a ma is rendkívül népszerű, képeslevezőlapokon is elterjedt sorozaton megörökítette a városrendezésnek áldozatul esett régi utcákat, tereket, épületeket, amelyeket ő még a maguk eredetiségében látott. «Róma Sparita» («Az eltűnt Róma») a sorozat neve.

Azóta egy évszázad telt el és a régi Róma sok más emléke is örökre a múltba enyészett. De nem is kell száz évvel visszamennünk. Akik több évtized óta ismerik az Örök Várost, azok ma is látják, hogy mennyi színes és vonzó emléket semmisít meg a mai rohanó világ. Ezekről az immár elenyészett színpoltokról szól ez a méla írás.

A két világháború között a Tiberis medrében, az Aventinus-híd pilléreinek még kis bárkára szerelt és a folyó sodra által hajtott forgóháló végezték fáradhatatlan forgásukat és kapták el a beléjük tévedt vigyázatlan halakat. Nem messze tőlük csónakkölcsönző faépületet ringatott a víz. Ma már nincs nyoma egyiknek sem. És eltűnt a rozoga, de hangulatos vashíd is, az egyetlen híd Rómában, melyen még a harmincas években is hídvámot kellett fizetni a gyalogosoknak. Mert csak gyalogosok járhattak rajta. Ma modern köhíd áll a helyén.

Néhány évtizeddel ezelőtt a Palatinus-domb lejtőjén a Circus Maximusra néző hengeres kilátó-terasz kedvenc helye volt a külföldi turistáknak. Eltűnt az is. Ma már csak az öregek emlékeznek rá és egykori fényképek vagy festmények őrzik romantikus hangulatú képét.

Magyar ösztöndijasaink büszke palotája, a Via Julián lévő Palazzo Falconieri, külsejében semmit sem változott a jelenlegi otthoni «rendszer» uralma alatt, de mégis más lett, mint a második világháború előtt volt. Akkoriban állandóan tárva-nyitva állt a kapuja, vidám fiatal ösztöndijasok jártak rajta ki-be, ma azonban a kapu, mint egy fegyházé, állandóan csukva van és csak néha nyílik meg egy-egy ki- vagy belépő, sunyiképzű otthoni pártfunkcionárius előtt. Mert kémközponttá alacsonyodott az egykori Collegium Hungaricum.

Legkiválóbb magyar papnövendékeink egy másik, csak részben magyar intézetben, a Collegium Germanico-Hungaricumban végezték magasabb tanulmányaikat. Ezek a kedves fiatal papnövendékek égő piros reverendájukban szervesen hozzátartoztak Róma színes városképéhez. A második világháború utáni idők elsorvasztották őket is. Eltűntek Róma utcáiról és parkjaiból. A mai magyarországi kormányzat nem engedi a papnövendékeket Rómába. És a megváltozott időkben nem láthatók már az utcákon a néger, kínai, indiai és egyéb színesbőrű kispapok különböző színű reverendái sem.

A külföldi turisták mindig megbámulták és szívesen fényképezték a lépten-nyomon felbukkanó, mindig kettesével sétáló, magistermetű, Napoleon-kalapos, festői egyenruhájú carabinieriakat. Dekoratív alakjaikat örökre elnyelte az idő. Beleolvadtak a rendőrségbe,

díszes egyenruhájuk pedig lomtárba került. Vagy múzeumi tárggyá lett.

Olaszországban, gyarmatainak elvesztése után, ma 57 milliónyi lakosság szorong. Ez a mindig kirobbanásra kész túlnépesedés főleg Róma utcáin mutatkozik meg a maga — szinte félelmes — valóságában. Az egyébként is szűk Corso (Umberto)-n szinte lehetetlen előre jutni a tömegben, az autók forgalma pedig már az anarchiával határos. Autók ezrei parkolnak, cikáznak összevissza a Piazza Veneziaán is, sehol egy nyugalmas pont, ahol megállhatna és megpihenhetne a Ma embere.

Aggasztó jelenségek is járnak együtt a túlnépesedéssel. Nem múlik el nap, hogy Róma utcáin ne vonulna fel egy-egy sztrájkoló csoport. Munkások és munkanélküliek, postások, vasutasok, áruházi alkalmazottak, kórházi személyzet, pedagógusok, tisztviselők, mind magasabb munkabért és emberibb életet követelnek, síppal-dobbal, lármával. A mi egykori Rómánk csendes nyugalma áldozatul esett a mai idők forrongó, baljóslatú nyugtalanságának.

Mindezzel együtt járnak a magas árak. Drága a lakás, a ruházkodás, az élelmiszer, minden. És mindenütt csálnak, ahol csak tudnak. Ez egyébként régi tradíció Itáliában, főleg a külföldiekkel szemben.

Pénzt keresni mindenáron, ez a fő élelcél. Az utcák járdáján ravaszkepű hamisítkészárúsok kínálgatják silány portékáikat, «festőművészek» mázolnak Mona Lisákat az aszfalt-ra, koldusok nyújtják tenyerüket a járókelők felé és jósoló cigányasszonyok kapaszkodnak a ruhájukba, szinte lerázhatatlanul. Este pedig megkezdődik a sétáját az utcai nők hada.

Tisztességes nőknek nemcsak este, hanem még nappal sem lehet egyedül járniok a forgalmasabb utcákon. A fiatal emberek, sajnos, nemcsak a hipik, tolakodók, szemtelének, nem egyszer inzultálják is az agresszív közeledésüket visszautasító nőket. Rendőrt pedig még mutatóban sem lehet látni...

Zsúfoltak nemcsak az utcák, hanem az autóbuszok és villamosok is. A vonatokon pedig csak az edzett utas utazzék az olcsóbb másodosztályon, mert ott is közelharc folyik minden talpalattnyi helyért, főleg a rövidtávú személyvonatokon. Az utasok minőségéről nem is szólva.

Az autóforgalom, sajnos, eltiport minden tradíciót. Néhány évtizeddel ezelőtt még elképzelhetetlen volt, hogy az antik Via Appia klasszikus kövezetén autók száguldjanak. Mi még a második világháború előtti időkben zavartalanul andalogtunk «az utak királynőjének» régi síremlékei, ciprusai és piniái mentén, de ma már autók rohannak a «Quo vadis?» szent útján, a romokon pedig autós kirándulók szórják szét uzsonnahulladékaikat, üres konzervdobozokat és coca-colás üvegeiket. Sőt felmerült olyan terv is, hogy a Via Appia mentén modern bérpalotákat építsenek (mert kicsoda remek üzlet lennel), de ezt a tervet a közfelháborodás — legalább is egyelőre — elsöpörite.

Megváltozott a Vatikán-múzeumok megközelítésének útvonala is. A múltban a Szent Péter-tér felőli bejáraton át percek alatt be-

jutott a látogató a Vatikán épületébe. Ma már csak hosszú, unalmas úton, nagy kerülővel lehet elérni a főbejáratot. De hozzá kell tennem: ez nem jelent akadályt a látogatóknak. Hihetetlen tömegekben zárandokolnak napról napra a Vatikán-múzeumok kincseihez, a Sixtus-kápolnában pedig szinte mozogni is alig lehet a Michelangelo remekműveit bámuló tömegben.

A régi Rómának turistáktól alig látogatott lehangulatosabb tere, a Campo de' Fiori és a beléje torkolló ódon utcák apró boltjai, osteriái és pizzeriái még dacolnak a modern világ mindent uniformizáló behatolásával, de már nem sokáig bírják a harcot. «Roma Sparita»-vá lett a Via Giubbonari (Őszeresek utcája) hangulatos kis pizzeriája is, ahol mi még a harmincas években kevés pénzért malomkeréknyi finom pizzát ettünk és illatos Castelli-i bort hörpintgettünk hozzá, hallgatva a pifferari-család muzsikáját és dalait. Elmentünk oda ezen a nyáron is, de a pizzát már nem parázson, hanem villanytűzhelyen sütik, az utcai énekesek mandolinja és gitárja helyett pedig jazzband-gépzene rikolt a hangszóróból.

«Roma Sparita»-nak, az eltűnt vagy eltűnőben lévő Rómának ma nincs festője, aki megörökítené a város múltbamerülő emlékeit. A festők komoly művek helyett absztrakt ákombákomokat «alkotnak», megtagadják a múltat, de jobbat nem tudnak hozni helyette. Festmények helyett őrizze meg hát e néhány döcögő sor a mi «eltűnt Rómánk» emlékét.

DR. BÍRÓ BELA

KATOLIZÁLT SIR ALEC GUINNESS

A Vatikáni Rádió szeptember 11-iki adásában közölte, hogy a világhíres angol filmszínész, sir Alec Guinness, több nagysikerű film főszereplője, katolizált.

Sir Alec Guinness fia, Matthew, öt évvel ezelőtt, 1967-ben gyermekbénulásban hirtelenül megbetegedett. A kétségbeesett szülők megtettek mindent fiúk meggyógyulásához. A legnevesebb angol orvosokat hívták betegágyához. De az orvostudósok fáradozása hiába való volt; Matthew állapota nem javult.

1970-ben az édesapa: sir Alec, Rómában tartózkodott, ahol a nagy angol katolikus frő, Chesterton; Father Brown című könyvéből készült film főszerepét játszotta. A filmfelvételek szünetében az eddig vallástalan sir Alec Guinness betért Róma egyik templomába, ahol beteg fiáért imádkozott.

A filmfelvételek befejezése után haza repült Londonba. Itt a repülőtéren az apja fogadására megjelent beteg fia is, aki évek óta tartó bénulása után, most először tudta maga hajtani kezével tolokocsiját. Az apa hazaérkezése után néhány nappal annyira javult a beteg Matthew állapota, hogy egy-két lépést tudott tenni. Ma már egyedül jár, időközben teljesen meggyógyult.

A kezelő orvosok tanácstalanul állnak az orvosilag megmagyarázhatatlan gyógyulás látára. Sir Alec Guinness csodának tartja fia rendkívüli gyógyulását; belépett az Egyház hívei sorába, megkereszteltette magát. Hívó lett!

DR. SCHUBERT JÓZSEF

Alkalmi beszéd október 23-ra

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

1956 okt. 23-tól 1956 nov. 3-ig, azután 1956 nov. 4. — mennyi mindent mond nekünk ez a két dátum! Mennyi boldogság, öröm a szívekben szerte az országban a szinte fegyvertelen magyar nép diadalán az állig vasban álló orosz-bolsevista kolosszus fölött! Látok fiatal hősöket, főiskolásokat, értelmiségűeket, munkásokat, katonákat, gyermekhősöket masirozni Budapest utcáin, amint győzelmi mámorban, testvéri szeretetben úgy egy volt a magyar, mint alig az ezeréves magyar történelem folyamán valaha. Látom, mint döbbenti meg a nagy világ összes nemzeteit egy maroknyi kis népek győzelme a rettegett szovjet hatalom fölött. Mint fogja el az embereket a lelkesedés mámor: s rádió, televízió, újságok, képes lapok a magyar ügyvel vannak tele, mintha semmi egyéb nem érdekelné az egész világot, csak a kis magyar népek lélegzetet elállító szabadságharca a zsarnok elnyomó ellen...

A Schweizer Illustrierte-ben a következőket olvashattuk ezelőtt 16 évvel: «Az egész világ csodálattal és együttérzéssel adózik a magyarok bátor népének. A modern diktatúrák történetében ilyen bátorsággal és halálmegegyezéssel még soha egyetlen kis nemzet sem kelt föl a Zsarnokság túlereje ellen. Ami Budapesten és az egész országban a legutóbbi napokban lejátszódott, az több, mint hősköltelemény. Az világtörténelmi jelentőségű tragédia, ami a kommunizmus rabszolgaságában élő európai népek sorsára taán döntő hatású lesz.»

Egy másik svájci képes lap, a «Die Woche» ezeket írta ama napokban: «A küzdő Magyarország iránti szimpátia hulláma végigrezeg az egész világon. Ez csak azzal az érzelmi megmozdulással hasonlítható össze, amelyik egykor Európát elfogta, amikor a görögök a török igát lerázták magukról és a Nyugat legderakabb fiait a Dardanellákhoz siettek, hogy Görögországot és a szabadságért véruket ontásák. Lord Byron az életét hagyta ott. Ma ismét véruket ajánlják föl az európaiak a magyarok életéért. Mint plasma repül az életet jelentő folyadék légi úton a megpróbált országba.»

Valóban úgy hatott a magyar forradalom, mint a hirtelen felbukkanó üstökös: a rabság sötét éjszakájában hirtelen világosság gyulladt ki s elárastotta az egész világot napkelettől napnyugatig.

A lelkesedés olyan fokban ragadta meg az emberek lelkét, melyhez fogható kevés van a történelemben. 1956 nov. 2-án azt írta báró Musulin a Salzburger Nachrichten-ben: «Bocsánatot kérek Magyarországtól.»

Svájc közönsége, mely pedig közismerten nem lelkesül mindenért azonnal, napok alatt milliókat adott össze a magyar ügy támogatására. Engem egyénileg különösen megkapott annak a svájcinak áldozatkészsége, aki egy 50.000 frankos csek-

ket juttatott el a segélyszervekhez, mint a Basler Nachrichten annak idején írta.

A legnagyobb megdöbbenés az orosz bolsevistáknál volt tapasztalható. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a magyar győzelem alapjaiban rázta meg a hazugságra épült bolsevista orosz kolosszust, és ha kétszer aláhúzom ezt a ha-t: ha a Nyugat hatályosan megsegített volna bennünket, akkor ma talán más pennával írják a világtörténelmet.

A hatás így is maradandó és rendkívüli jelentőségű volt.

Az egyik svájci professzor így kommentálta 1957-ben az eseményeket:

Az utóbbi évtizedeknek alig van olyan eseménye, mely a nyugati világot oly mélyen megrázta és felkavarta volna, mint a magyar nép harca a szabadság visszaszerzéséért (mögötte: legendás múlt, tradíció s szabadságszeretet)... A tragikus események Magyarországon felbecsülhetetlen szolgálatot tettek a világnak. Különösen három dolgot köszönünk ennek a szabadságharcnak:

a) Leleplezte a koexistencia hazugságát és álnokságát. Összeomlása ellenére döntő győzelmet jelent a magyar forradalom a hideg- és lélektani háborúban, az erőszak rendszerében.

b) Bizonyosság e harc arra, hogy a szabadságszeretetet erőszakkal nem lehet elfojtani: sem fenyegetés, sem csalogatás, sem irányított iskolai nevelés nem ért el eredményt, mert a szabadság kitör és eret kér az ifjúsággal az élén, melyet pedig évek óta ők neveltek.

c) A demagógia vereségét is jelentette a magyar felkelés: kiszült, hogy a magyar társadalmi rétegek között nem volt nagy szakadék, mert itt egyek voltak az értelmiségiek, főiskolások, diákok, munkások, katonák, gyermekek, stb., egy szóval: az egész magyar nép minden rétege.

Súlyosan nyomasztólag hat ránk itt Nyugaton, vallja be a svájci professzor, hogy ezt a küzdelmet mintegy ájultan, tehetetlenül néztük végig.

De a harc nem volt hiába, mert tovább folyik, — írja 1957-ben.

A harcolóknak nem tudtunk a felebaráti szeretet tettein kívül más segítséget nyújtani, mint szolidaritásunknak beszédes bizonyosságát.

A magyar áldozat igazi értelme abban van, hogy kellő időben felismerésre és önszámra segített bennünket, melyre a pusztító szó maga nem képes. Kötelezve érezzük magunkat arra, hogy mi is ennek a szellemnek hordozói legyünk. Köszönettel tartozunk a magyar népnek s lelkiileg segítenünk kell őket, hogy a hön óhajtott célt, a szabadságot elérjék.

A külföldi szemlélő nyilatkozata elárulja, hogy ők milyen szempontból értik a magyar fölkelést, annak ellenére, hogy a zsarnokság kegyetlenül eltiporta: jövő magatartásukat ehhez fogják szabni a szovjet-bolsevista rendszerrel szemben.

Mi magyarok azonban sokkal többet lá-

tunk az 1956-ik okt. 23-iki megmozdulásban, mert mi nemcsak a jövőt, hanem a múltat is vizsgáljuk, amikor okt. 23-ika eseményeit a történelem ítéletének mérlegére tesszük. Mi magyarok tudjuk azt, hogy az októberi megmozdulás szorosan összefügg a magyar történelmi hivatással: hogy mi tudniillik ezer éven keresztül a keresztény Európa védői voltunk. Hogy ez tényleg benne volt a mostani magyar nemzedék tudatában, csak arra a szózatra utalok, mely tán utolsó segélykiáltása, utolsó üzenete volt az oroszok ellen küzdő magyar csapatoknak a szabad világ felé: Meghalunk Magyarországot és Európáért!

S ami a magyar történelmi hivatástudat és az októberi események összefüggését még kézzelfoghatóbban szemlélteti, az nem volt más, mint ugyanazon évben, azaz 1956-ban, a magyar történelmi hivatás legdicsőbb teljesítményének, a nándorfehérvári győzelemnek és a déli harangszónak 500 éves jubileumi ünneplése! Amikor Budapesten 1956 nyarán beköszöntött a politikai életben a Tauwetter, az enyhülés, Rákosi Mátyás kiválásával s a stalini éra pusztító fagya után enyhébb szelek kezdtek fújdogni, a külföldön: Európában, Amerikában, Ausztráliában, s mindenütt az egész világon velünk együtt ünnepelték a keresztény nemzetek a déli harangszó 500-éves jubileumát s ezzel kapcsolatban a magyarok csodálatos győzelmét II. Mohamed fölött — Hunyadi János vezérlete alatt és Kapisztrán Szent János közreműködésével. Victoria mirabilis! csodálatos győzelem címen írják róla a korabeli krónikák s az akkori pápa, III. Kallixtus Hunyadi szinte az egekig magasztalta. A nándorfehérvári győzelem t. i. akkor az európai kereszténység megmentését jelentette. II. Mohamed szava mindenesetre erre utal: Amint egy Isten van az égben, úgy a földön is egy urnak kell lenni — írja róla Turóczi krónikájában. III. Kallixtus pedig azt mondja ugyanerről a szultánról: «felülvén a góg szezere, az egész keresztény világnak és nyugatnak elpusztítását vette tervbe s hogy oda behatolhasson, napról-napra készülődik, az lévén legfőbb vágya, hogy Krisztus szent Nevét a földről kiirtsa és Mohamednek átkozott és borzalmas istentelenségét bevezesse.

S hogy a kép teljesebb legyen, még egy szempontot rá kell mutatnunk: arra nevezetesen, hogy az okt. felkelés napja pontosan egybeesik Kapisztrán Szent János halálának 500 éves fordulójával, aki 1456 okt. 23-án hunyt el a szerémségi Úlakon, akkor magyar birtokterületen. Nekünk ezek után úgy tűnik föl az okt. fölkelés, mintha Kapisztrán, a lángelkű kereszties vezér kelt volna ki sírjából, aki 1456 júliusában a kereszt zászlajával tüzelte a harcosokat kitartásra s akik a Jézus név segélyül hívása mellett indultak a harcba s küzdöttek olyan csodálatos bátorsággal, hogy Tagliacozzo, Kapisztrán kísérője s Nándorfehérvár ostromának szemtanúja

azt írja a várvédőkről: «ők voltak a vár falai, tornyai és bástyái»; az asszonyokról pedig azt mondja ugyanő, hogy «nem asszonyoknak, hanem oroszánoknak látszottak.»

Hasonlítsuk most össze az 1956-os októberi felkelésben résztvettek bátorságát, különösen a gyermekekét, akik benzines üveggel és lepedővel fogtak orosz tankokat, s akkor csodálatos lesz a hasonlóság — mind a vitézségben, mind a harc céljában: a keresztény Magyarország megszabadítása az istentelen bolsevista zsarnokságtól, mely orosz vonalon a török rabszolga rendszert, az emberek elhurcolását az örökös rabságba a deportálás formájában felújította.

Azt mondhatná valaki erre: 1456-ban győzött a magyarság, a török csúfos vereséget szenvedett; most pedig elbuktunk s az ellenség borzalmas módon gázolta le az ellenállást: halottak (ezrei), deportáltak (ezrei), kivégeztek, internáltak vagy bebörtönöztek tízezrei sinylették meg s fizettek borzalmas vérdíjat bátorságukért.

A válasz erre az ellenvetésre: **mert egyedül maradtunk!** Az így előállott helyzetet Petőfi szavai tudják csak eléggé színesen megjeleníteni:

**A Kárpátoktól le az Al-Dunáig
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar!
Szétszórt hajával, véres homlokával
All a viharban maga a magyar.**

**Ha nem születtem volna is magyarnak,
E néphez állanék ezennel én,
Mert elhagyott, mert legelhagyottabb
Minden népek közt a föld kerekén.**

Egyedül volt a magyarság 1456-ban, csekély százaléktól eltekintve, egyedül ez előtt 100 évvel, egyedül 1956-ban, egyedül 1241-ben, egyedül 1526-ban. Testvértelen népként él a magyar a Kárpát-medencében, aminek tudata egyik-másik nagy költőnk vizionárius meglátásában a nemzet-halál rémét vetíti elének. (Pl. Kölcsey, Vörösmarty)... Mi azonban az életet s nem a lassú elmúlást akarjuk választani.

Már valósággal közhelyet idézek, ha megemlítem, hogy az otthoni magyarságot az októberi felkelésre következő orosz-bolsevista retorzió s az elhagyatottság érzete lelki válságba sodorta, olyan belső, lelki letargiába juttatta, melyre nincs példa a magyarság ezeréves történelmében. Népünk, melyben egyébként is megvan a hajlam az összeroppanásra nagy válságok idején, csak a Mátyás utáni időkre, a mohácsi vést követő esztendőkre, 1918-ra s 1956-ra utalok, amikor (megfelelő előzmények mint ható okok híján) hirtelen bekövetkezett a bomlás.

Mi a teendő? Először is kiméljük, becsüljük meg a magyar életet. Hajoljunk le hozzá, egyetlen egyet se hagyjunk elveszélődni. Hiszen mi a világ egyik legtehetségesebb nemzete vagyunk, akár a szellem gazdagságát, akár a fegyverforgatást, akár a művészetet, akár a sportot nézem, — mindenütt az elsők között vannak a mi fiaink! **Zrinyi** mondása ma is érvényes: **egy nemzetnél se vagyunk alábbvaló!**

VECSEY LAJOS

Brazíliai helyzetkép

Európában utazgatom egy hónap óta. Minden nap tapasztalom, mennyire tévesek a nézetek a mai Brazíliáról. Ontudatlanul vagy tudatosan terjesztett téves hírek alapján formálódik ki az átlag európainak ez a hibás felfogása. Ebben a rövid cikkben szeretnék néhány ilyen véleményt helyre igazítani.

Állandó refrénként láthatni az állítást az európai lapokban, hogy Brazíliában diktatúra uralkodik. Az európai embernek képzetében ilyenkor felmerül az európai diktatúrák, Hitler, Mussolini diktatúrájának keserű emléke, vagy a még létező kommunista diktatúráknak jelene. Ez érthető. A hiba azonban ott leledzik, hogy a brazil «Diktatúra» semmiképpen sem hasonlítható össze a rossz emléké európaiakkal, vagy pedig a kommunista kényuralommal. Ez a «diktatúra» nem indít tömegszárlást, nem dob tömegével és ok nélkül börtönbe embereket, nem erőszakkal senkire sem ideológiát. Ez a diktatúra nem is diktatúra, hanem olyan kormányzati rendszer, amelyet inkább az ország mai körülményeinek megfelelően korlátozott demokráciának nevezhetünk. Egy szükséges átmeneti állapot, forradalmi változások keresztülvitelére, az új, modern Brazília megteremtésére.

Nem szabad elfelejteni, hogy Brazília kolónia volt. Évszázadokon keresztül ahelyett, hogy a népet fölemelték volna magasabb anyagi és kulturális nivóra, a portugál anyaország aratta le minden hasznát a kolonizálásnak. 150 évvel ezelőtt I. Péter császár kikiáltotta a függetlenséget, de az ország kolonizált állapotán ez a függetlenség sem változtatott. Addig a portugál király küldöttei zsákmányoltak, most az úgynevezett belső kolonizáció folyamata indult meg és ez lényegében 1964 tavaszáig folytatódott, mert a köztársaság kikiáltásával csak a kolonizáló felsőbb réteg változott, de nem a kolonizálás folyamata. 1964-ben a forradalom erejével (amely egyébként, a brazilokra jellemzően, vértelenül folyt le) szabadult meg Brazília gyarmati múltjától, amikor elűzte a demokrácia jelszavait demagógiával ügyesen használó korrump elemeket a politikai életből.

A kormány, amely a katonaság védnöksége alatt működik, technikus kormány. Fiatal szakemberek jórészt a miniszterek, akiknek egyetlen eszméje, hogy a több mint 8 millió négyzetkilométer területű Brazíliát modern állammá fejlesszék, a néptömegeknek életnívóját javítsák, azokat kulturálisan felemeljék és mindehhez megteremtsék az anyagi alapot a gazdasági életnek modern módszerekkel való föllendítésével. Korrupciónak, demagóg szédelőgöngnek, túlfűtött reformereknek ebben a rendszerben nincsen helyük. A tehetség és a munka számít.

Sokat olvashatni az európai lapokban arról, hogy egyeseket bebörtönöznek, sőt megkínóznak, sőt még egyházüldözésről is beszélnek. Való tény, hogy terroristá-

kat bebörtönöznek. Egyre kevesebb van egyébként belőlük, mert a brazil nép nem fogad el erőszakot, ha politikai ürügy alapján követik el. Mindenkinek joga van véleményét nyilvánítani, de nem úgy, hogy ártatlan embereket legyilkol. Amikor a terrorista akciók működni kezdtek, sorsuk meg is pecsételődött, a népesség, még a legszegényebb is, szembe fordult velük. A mélyen emberi brazil lélekből hiányzik a gyűlölet, amelyet a napokban arabok részéről ezen az olimpián tapasztalhattunk. Mint a világ bármely rendőrségénél, a brazílnál is előfordulhatnak visszaélések, erőszak alkalmazása a vallásosoknál. De ezeket a kormány megtorolja. Nem a kormány intézkedése értelmében történhetnek meg tehát, mint a diktatúráknál, hanem annak akarata ellenére és elkövetőik megkapják méltó büntetésüket. Az európai sajtó jobban tenné, ha a kommunista kormányok védnöksége és jóváhagyása alatt elkövetett kínzásokról és gyilkosságokról beszélné ahelyett, hogy egyes Brazíliában történt és a kormány által hivatalosan megtorolt kivételes eseteket fújjon föl nemzetközi szenzációvá.

Brazíliában még egyetlen papot sem zártak börtönbe azért, mert misét mondott, szentségeket szolgáltatott ki, az evangéliumot hirdette. Addig pedig, amíg ezért papot börtönbe nem csuknak, nem beszélhetünk egyházüldözésről. Mégis kerültek börtönbe és ott is vannak még (jórészt vizsgálati fogságban) egyházi személyek. Azért, mert jóhiszeműen vagy tudatosan a terrorista felforgató elemekhez sodródtak vagy csatlakoztak, azoknak a munkájukban résztvettek vagy támogatták. Nem papságuk miatt kerültek tehát börtönbe, hanem tényleges felforgató tevékenységük miatt. Természetesen előfordulhatnak, mint mindenütt tévedések vagy túlhajtások a rendőri apparátusnál és igazságtalan bebörtönzések, de ezeknek orvoslása minden esetben megtörtént eddig; nincsen szó tehát egyházüldözésről, sőt a kormány elfogadja az egyházi hatóságok részéről elég sokszor megnyilvánuló kritikát.

Igen sok esetben ezek a kritikák jogosultnak látszanak. Különösen akkor, amikor kétségtelenül nagy szegénységre vonatkoznak. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy négy évszázad mulasztását nem lehet rövid nyolc év alatt jóvátenni. Az igazság az, hogy Brazília létezése óta nem fejlődött annyit, mint 1964 óta. Szemünk előtt nő föl hihetetlen méretekben és iramban az új Brazília, hatalmas emberi és anyagi lehetőségeit használva. Most folyik a gigantikus küzdelem, hogy egész Brazíliát befogják a gazdasági, kulturális és szociális vérkeringésbe, ahol a társadalom minden rétege kiveszi a részét a munkából és mi, brazíliai magyarok is büszkék vagyunk arra, hogy magas színvonalú közreműködéssel gazdasági, kulturális és szociális téren egyaránt ennek az új Brazíliának építői lehetünk.

GÁCSER IMRE

A Mária-tisztelet fontos nemzeti örökségünk — állapította meg Mindszenty primás Máriazellben

Máriazellbe szeptember 17-én — becslések szerint — 1.500 magyar zarándok érkezett Ausztriából, a Délvidékről, Csonkamagyarország területéről és a Felvidékről. De számosan jöttek Európa más országaiból, sőt még az Egyesült Államokból és Ausztráliából is erre a magyar nemzeti zarándoklatra, amelyen Mindszenty József bíboros-primás mutatta be az ünnepélyes szentmisét és intézett szót az egybegyűlt nagyszámú hívőkhöz.

Már szombaton, szeptember 16-án este jelen volt 800 magyar a 8 órakor induló gyertyás körmeneten, melyen a bíboros-primás is részt vett mintegy 30 magyar lelkész kíséretében. A körmenet a fényesen kivilágított bazilikában Mindszenty primás zárószavaival ért véget, aki megenyhítette, hogy Szent István felajánlása után még három ízben ajánlották hivatalosan a Magyarok Nagyasszonya oltalmába az országot: a 14. században, a török alóli felszabadulás után hálából és 1896-ban az ezredévi ünnepségek keretében.

Ezért lett a Mária-tisztelet egyik legértékesebb nemzeti örökségünk — állapította meg a bíboros — s így érthető, hogy ahhoz századokon át mindenkor hűségesen ragaszkodott minden magyar nemzedék. Különösen nagy jelentősége van a magyar nép Mária-tiszteletének országunknak ezekben a mostani válságos évtizedeiben.

Másnap, szeptember 17-én a kolostorból 50 magyar lelkész kísérte Mindszenty bíborost László István püspökkel együtt a bazilikába. Ott Marosi László magyar lelkész köszöntötte a két főpáspárt, akik maguk az evangélium után szóltak a hívekhez. Előbb Dr. László István burgenlandi püspök, magyar apostoli vizitátor beszélt magyar és német nyelven. Német nyelvű beszédében üdvözölte Mindszenty bíborost, aki azután a következő szót intézte a jelenlévő magyar zarándokokhoz:

Kedves Híveim!

Összegyűltünk ezen az immár 600 éves magyar zarándokhelyen a kegyoltárnál, hogy kitárjuk szívünket-lelkünket és — gazdagodva a kegyelemmel és elmerülve Máriazell értékében — folytassuk további életünket.

Voltaképpen Máriazell-nek mint búcsújáráshelynek a magyarok számára 1038 augusztus 15-ike az alap. Szent István királyunk, a legnagyobb magyar — Széchenyi István lehetett a 19. század legnagyobb magyarja még ellenfelének az ajkán is, de az egész magyar történelemnek legnagyobb alakja mégis Szent István — véghezvitte az ő történelmi és egyházi nagy érdemét meg tetteit és haldokolva összehívta az országnak az akkori vezérkarát. Ott volt a 10 megyéspüspök és ott voltak az ország világi főtisztviselői. És akkor a búcsúzó király kezébe vette a Szent Koronát és felajánlotta azt az előtte lévő Mária-kép jelenlétében Isten Anyjának, a Magyarok Nagyasszonyának azzal a gondolattal, hogy embekekben nincs segítség, Tebenned van Nagyasszonyunk minden reménységünk.

Itt van a magyar nemzet számára a nagy

kijelentés: a Mária-anyaság és a Mária-gyermekség. Ezen a tudaton épülnek fel a magyar földön a honi földtől távol azok a helyek, mint Máriazell, Lourdes, Fatima, amelyeken a magyar otthon van, melyeket szívesen látogat és ahol a Szent Király tanítása kíséri.

A magyar nép megértette ezt az útmutatást. Lám 1363-ban új felajánlás történt, amikor az Árpádház már kihalt s az Anjou-királyokból való Nagy Lajos a király, aki Európa legnagyobb és legéltrevalóbb hatalmának a királya — akit több vidéken szentként is tiszteltek és akinek nagyságát mindannyian elismerték. Nagy Lajos úgy, mint édesatyja, Róbert Károly, szembekerült a Balkánon az előretörő török világgal. Ez a török világhatalom koegzisztenciában élt Konstantinápolyval és az beavatta minden dolgába. A török mégis fittyet hányt rá s mintha nem is léteznék, eljött mellette és megkezdte hadműveleteit Európa ellen a Balkánon; kb. 120 esztendeig semmibeveve a koegzisztencia dacára ezt a Bizáncot.

Nagy Lajos szembekerült így egy török sereggel, amelyről a járőrök helytelenül leki-csinyló jelentést adtak. A király csak a csata közben veszi észre, hogy egy végzetes hiba történt itt, amely hibát ember reparálni nem tudja. A csatát abbahagyni nem lehet, mert akkor Nándorfehérvár és a Duna-táj eleste fenyeget s így az egész ország épsége odalesz. Térdre borult a hadi utasítások kiadása után. Nagy Lajos is azt mondta, itt nincs emberben segítség, csak odaát az Isten Anyjánál van reménység. Ha most engem megsegít az ország bajában, akkor én nem is itthon, de külföldön keressék egy Mária-kegyhelyet és azt nagygyá teszem. És ő Máriazellre gondolt.

A csata után ide jött és hálából egy nagy dolgot alkotott: egy háromhajós bazilikát épített itt Máriazellben. Ez a bazilika nem áll, de az anyaga a romokból belekerült a török idők után a mostani bazilikába. Háromhajós volt a Nagy Lajos-féle bazilika: a középhajó 90 méter széles, a két oldalhajó pedig 6 méter széles. A hossza a hajóknak 33 méter és a belső magassága a bazilikának 19 méter.

És ebben a bazilikában volt négy, később öt magyar kápolna: egy volt Szent Istváné, egy volt Szent Imre hercegé, egy volt Szent Erzsébeté, egy volt Szent Lászlóé és az Esterházyak egy ötödiket állítottak Alexandriai Szent Katalin lefejezésének tiszteletére. Ez volt a Nádasdy-Frangepán-Zrinyi úgynevezett összeesküvésének az emlékére. Nem lehetett felállítani a magyar vértanúk emlékét, ezért ebben a jelképes formában — kápolnával — állítottak emléket a kivégzetteknek. (A kivégzés törvénytelen volt.) Voltak szobrok is. Szobra volt magának Nagy Lajosnak és Szelepcsényi hercegprimásnak.

De kérdés, hogy amit fönn a királyi trónuson intézkedtek, azt magáévá tette-e a magyar nép.

Nemcsak a magyar nép, de szinte egész Európa magáévá tette. Mária Magyarok Nagyasszonya lett s utána lett Notre Dame-ja a franciáknak, lett a németeknek is Nagyasszo-

nyuk, lett a spanyoloknak, lett a lengyeleknek. Csak valami különbség van a kettő között. Az első Szent István kezdeményezése volt s a többi azt követte. Másodsor: a magyar rendelkezés közjogi keretben történt, míg egyéb népeknél ezt a közjogi keretet nem látjuk. Ott egyszerűen a jámborság kezdeményezte és részben a magyar példát követte.

De jött ide a magyar nép is. Esterházy Pál nádor az ország több nagy részének a töröktől való felszabadulása után, 1691-ben vezetett ide — mondhatjuk — bizonyos tekintetben nemzeti zarándoklatot. De csak szűk körben adta ki a felhívást és főképpen az Esterházy-család öt különböző ágához tartozó, mintegy kétszáz kegyurasági plébániának a papjait és híveit hozta el. Ott volt a herceg, a hercegné a nádori családból. Ott volt négy megyéspüspök, 100 főrangú hölgy és mellettük ott volt 3860 pár fiatal legény és ugyan csak párosával ugyanannyi nagy leány és 1500 meglelt férfi. Valamennyien kiterjesztett karral vonultak fel sietve a Szűz Anya kegyoltára elé és ők végezték a nagy nemzeti hálaadást.

Második ilyen nagy nemzeti zarándoklat volt Máriazellbe 1857-ben. Szcitovszky János hercegprimás vezette. Magyarországnak egy gyászos, sötét ideje volt ez: a 48-49-es szabadságharc elveszett, mert amikor nem bírták elfojtani, akkor hívták az orosz cárt, Miklóst, aki 200.000 kozákot vezetett ide, miután a kétesztendő harcban, melyben megverte a birodalmi sereget és a félrevezetett nemzetiségeket, a magyar nép kimerült már. Ennek a zarándoklatnak is megvolt a maga eredménye: felkeltette a figyelmet és egyre-egyre közeledett a megbékélés áldott emléké Erzsébet királynénak a jövetelével, aki jóvátette az akkori hibákat és koronázási ajándékát éppen a negyvennyolcas honvédek alapjára adta. És ezzel megtörtént a nagy kibékülés.

Lám ezen a ponton az említett nemzeti zarándoklat ide Máriazellbe egy igazán történelmi, sőt világtörténelmi jelentőségű szerepet töltött be.

Sokat lehetne még erről mondani, de leginkább kell, hogy ismerjük ennek a helynek a jelentőségét. Felidézzük Máriazellnek tanítását, mert arra figyelmeztet mindnyájunkat, hogy a Mária-tisztelet hiányában magyarságunk is meggyöngyül, amin azt különben az ezeréves magyar történelem is mutatja. Ez volt az oka, hogy odahaza a Mária-év alatt a mi demonstrációink és körmeneteink keretében ott voltak a magyarságukat és kereszténységüket komolyan vevő protestáns honfitársaink is — az Alföldön és egyebütt. A Mária-tisztelet ma már nem elválasztó: a Mária-tiszteletben mi egymást testvéreként szeretjük és sok minden múltbeli seb és ártalom után mi akarjuk együtt szolgálni a nemzeti eszméket.

A Mária-tisztelettel egybefügg a család megbecsülése. A család egysége rendkívül fontos. A válás nem válik nemzetünk dicsőségére. Ellenkezőleg, nemzetünk romlására válik, Amit Isten összekötött, azt ember el

nem választhatja. Ha ismeretségek körében tudtok arról, hogy bomladozik egy-egy család, ne legyetek közönyösek. Lépjetek föl és segítsétek annak a családnak eloszlatni a nehézségeket. Sajnos, Magyarországon odahaza nagy a baj. A válás terén első — illik is hozzá — a Szovjetunió az egész világon. A második azonban — resteljük — a magyarság Csonkamagyarországon. Hogy mi minden jön ebből, azt nem lehet elsorolni.

Ma mennek haza emigránsok is látogatóba. Van olyan is, aki egy kicsit hivalkodik autójával, a másik a ruhájával, a harmadik pedig a bugyelárisával. Pedig jobb lett volna hálálkodni érte Istennek és amiben bőség van, abból juttatni a koldus magyar népnek. Egy nyomott nép körében hivalkodni, hencegni nem illik, de különben is elég nagy hátrány származik abból az emigránsok és a világ félrevezetésére. Nem azt mutatják, amit kellene mutatni... Nem mutatják a tömött börtönökben sinylődőket, de mutatják a betont és ha egy zsindelet megigazítanak — művészettámogatás címen. Hát mi nagyon jól tudjuk, hogy ami ezen a téren történik, azt nem kamatostól, hanem szinte fölözve elvették az Egyháztól. Persze azt sem szabad feledni, hogy ez a zsindeletigazítás vagy művészettá-

mogatás nem az Istennek szól. Nem is az Egyháznak vagy a vallásnak szól, hanem szól a turistáknak, de mindenekelőtt az ő telebugyelárisuknak.

1956-ban 100.000 lakosból 20 volt az öngyilkos. Most azonban, 1971-ben hivatalos statisztika szerint 34.9; mondhatjuk kerek számban 35-re emelkedett másfél évtized alatt ez a szám. Ezzel mi mint állam élén vagyunk az egész világon. Mexikóban is volt évtizedekkel ezelőtt egyházüldözés, de akkor az befejeződött. És most különös, hogy a mi 35-ünkkel szemben náluk 1,6 százezerből az öngyilkos.

Kedves Híveim! Értjük már Máriazellnek a jelentőségét történelmünkben és lelki életünkben? Értjük már, hogy nekünk a Mária-tisztelet fontos örökségünk? Az a magyar nemzet és a magyar családok kincse; az anyai, anyai tekintéllyel és a gyermek halhatatlan lelki értékeivel. Megértjük azt is, hogy minden magyarnak van köze a másik magyarhoz itt az idegenben is és nem szabad azt mondanunk, amit Káin mondott: «Vajon őrzője vagyok-e én öcsémnek?» Bizony az vagy magyar. Őrzője vagy a te testvérednek és felelős magadért is, de mindenegyes testvéredért is.

Ajánljuk magunkat a Nagyasszony oltal-

mába, otthoniakat és ittenieket az öt világ-részben. Kötelezzük el magunkat az ő szolgálataira, amint a mai evangélium szerint a Szűz Anya is elkötelezte magát a nagy szolgálatra. És Jézushoz jutunk Mária, Édesanyánk által. Amen.

ünnepélyes szentmise alatt az éneket és a liturgikus imákat *Balogh Vince* és *Nyers János* magyar lelkészek irányították, az aszisztenciát pedig a délvidéki magyar lelkipásztorok szolgáltatták. Nagyon sokan elvégezték már a reggeli órákban szentgyónásukat és igen szép számban járultak a búcsúsok a szentáldozáshoz. A szentmisét a pápai és a mayar himnusszal fejezték be.

A papság Mindszenty bíborossal és László püspökkel délben közös ebédet vett részt. Ezután 2 órakor tartották meg a befejező ájtatosságot a kegyszobor előtt. A szentségi áldást *Semtey László* szálvatoriánus atya adta s ő mondott záróbeszédet is. Ebben arra hívta fel a figyelmet, hogy leginkább a kegyelem segít és támogat bennünket abban, hogy a mai zürzavaros világ ellentéteit feloldjuk s a lélek nyugalmát és a keresztény üdvözítő hit biztonságát magunkban és családjainkban megőrizzük.

A fatimai magyar kálvária

Mindszenty József magyar bíboros-prímás vezeti Fatimában 1972 október 13-án a nagy nemzetközi engesztelő zarándoklatot.

Program:

A bíboros kíséretével **okt. 11-én** érkezik meg Lisszabonba, ahol a pátriárcha látja vendégül.

Okt. 12-én délután érkezik Fatimába, ahol a papság élén este 7 órakor a szentélyben fogadja a püspök. Este 10 órakor rózsafüzérrel és gyertyás körmenettel nyitják meg az ünnepségeket, 11 órakor kezdődik a szentségimádás, mely reggeli 7 óráig tart.

Okt. 13-án 10 órakor Rózsafüzér, utána körmenetben viszik a kegyszobrot a főoltárhoz, melynél 11 órakor az ünnepélyes szentmisét és szentbeszédet **Mindszenty József bíboros mondja.** Mise után az Oltáriszentséggel megáldják a beteget, a kegyszobrot visszaviszik a jelenések helyén emelt kápolnába s ezzel a búcsús körmenettel ér véget az engesztelő zarándoklat. Mindszenty bíboros **okt. 17-én** érkezik vissza Bécsbe.

Kardos Illés magyar lelkész 1956-ban Fatimában járt s amikor a jelenések kápolnájában imádkozott, azt érezte, hogy Fatima üzenete nekünk magyaroknak különösképpen szól. Azzal az elhatározással hagyta el a kápolnát, hogy magyar keresztutat építet a szent helyen.

A püspök szívesen engedélyezte a tervet 1956 július 10-én s annak megvalósítására megalakult a külföldön élő magyarok Fatimai Mozgalma.

A fatimai püspök a magyar keresztút számára először a bazilika mögötti félkör alakú utat jelölte ki. Pár évre rá elkészült egy kerámia-keresztút s a szentély vezetősége azt kérte a magyarok Fatimai Mozgalmától, hogy annak költségeit vállalja. De akkor már készen volt Marek László magyar mérnök terve nem csak a keresztút állomásairól, hanem magáról a kálváriáról is, mely később a Szent István kápolna nevet kapta.

Még a tervezések és kísérletezések idejében egy magyar mérnök lelkigyakorlaton vett részt Fatimában s foglalkozva a keresztút tervével, az az ötlete támadt, hogy a magyar keresztúttal kössék össze az egyes jelenési helyeket, hogy imádkozva látogassák meg a zarándokok azokat.

Valóban csak imádkozva lehet azokon az utakon járni, ahol a Béke Angyala három ízben meglepte a kis fatimai pásztorokat és ahol a Szűz Anya mutatta meg nekik magát. A magyar keresztúttal megvalósult ez a jámbor és sokatigérő gondolat. A magyar keresztút összeköti a Cova da Iriá-t a kis pásztorok szülőfalujával, s így a keresztút azon az útvonalon fekszik, melyen a kis pásztorok naponként nyájukat hajtották a jelenési völgy felé.

A keresztút állomásain kívül a magyarok építették a Szűz Anya 1917 augusztus 19-iki megjelenésének a helyén lévő kápolnát. Talapzatába a következő szöveget írták: *Hogy minél előbb diadalmaskodjék Szeplőtelen Szíved, e szoborban Neked szenteli magát Szent István országa. Fatima, 1956 június 28. Ezt a kápolnát 1956 augusztus 12-én szentelték fel.*

A 14 keresztúti állomás után következik a Szent István kápolna a Golgotával. Körülötte szépen kiépített tér van, melyen tízezreket lehet szabadtéri misén elhelyezni. A kápolna ablakai az Eletünk egyik kiváló munkatársának, Prokop Péter festőművésznek alkotásai: 11 magyar szentet és boldogot ábrázolnak.

Kardos Illés, sajnos, nem érte meg a keresztút felszentelését, csak az alapkö letételénél lehetett jelen. 1961 szeptember 12-én misézés közben evangélium után holtan esett össze az oltárnál. Nehéz és sok energiát igénylő munkáját Györfy Atya folytatta és fejezte be. A fatimai püspök 1964 május 12-én több száz magyar és sok ezer portugál zarándok jelenlétében felszentelte a Szent István kápolnát.

A magyar keresztutat sokan járják most a több százezer évenkénti zarándok közül magánosan és csoportosan. Ez talán a legszebb ajándék azok számára, akik annyit fáradtak a felépítés körül.

A Szent István kápolnában felállították a Magyarok Nagyasszonyának a szobrát is, aki — hisszük — örök szószólónk ezen a megszentelt helyen Szent Fiánál.

A magyar cserkészek életéből

Nyári cserkésztábor Pottensteinben

A Frankische-Schweiz egyik vadregényes helyén, Bamberg-től nem messze tartotta meg az európai cserkészkörület idei, nyári «Teleki Pál» nagytáborát. Akik autóval közelítették meg a tábort, a kis váraktól, hegyektől körülvett Pottensteinben az út mentén megtalálták a nemzeti színekkel jelzett irányító táblácskákat: CSERKÉSZTÁBOR felirattal. A kis táblák nyomán, egy hatalmas sziklakapu között értük el azután a cserkésztábort. Egy erdő szélén, szép tisztáson, már messziről integettek felénk a zászlók, harsány énekszót hozott felénk a szél, — jelezte, hogy jó helyen járunk!

Tíz ország magyar cserkészei, fiúk és lányok adtak idén itt találkozókat, hogy együtt töltsenek tíz boldog napot. A tábor Teleki Pál, a 31 éve tragikus körülmények között elhunyt nagy magyar államférfi, főcserkésznünk nevét viselte, — és benne a négy altáborban 160 fiatal volt együtt. Amint a nagy zászlórúdon, a magyar zászló alatt, a különböző országok zászlói is jelezték, Amerika, Kanada, Brazília, Ausztria, Belgium, Hollandia, Svájc, Franciaország, Spanyolország, Svédország, — és természetesen a legnagyobb számban Németország magyar cserkészei, fiatal cs. vezetői adtak itt egymásnak találkozókat. Az őrsvetőképző altáborokban 49 fiatal őrsvetőképző fiatal és leány készült tíz napon át jövőre feladatára és tett a végén kitűnően sikerült vizsgát magyarság ismeretből, irodalomból, történelemből, földrajzból, és a hagyományos cserkész szaktudományból. A másik két altáborban is kitűnő program: sportversenyek, népi ének, népi tánc, játékok, kirándulások, gyönyörű esti tábortüzek tették széppé a tábori életet.

A főzést az amerikai parancsnokság egyik kitűnő szakácsa, Willy irányította.

A táborban résztvevő 14 amerikai-kanadai fiatal magyar cserkészvezető a tábor előtt, az európai cserkészkörület rendezésében 14 napos autótúrán vett részt, meglátogatván a löweni, brüsszeli, párizsi, zürichi, linzi és bécsi magyar cserkészeket, családokat s Burgenlandban végigjárták a magyarlakta részeket, — majd a Münchenben töltött vidám napok után érkeztek a táborba.

A tábort meglátogató német és amerikai hatóságok, vendégek nagy elismeréssel szölköztek az ott látottakról. A különböző német újságok pedig szép, képes cikkekkel számoltak be róla. A tábor tagjai a tábor utolsó napján meghatódva búcsúztak egymástól. Visszontlátásra Pottensteinben az 1973-as «Jamboree Gödöllő 1933-1973» táboron!

A Fillmore-i vezetőképző tábor

Augusztus 15-én indult útnak a frankfurti repülőtérrel az európai kerület cserkészvezető-jelöltjeinek 16 tagú csoportja: Balla Sándor (Linz), Ugri Mihály (Graz), Szemerédi Tibor (Bécs), Csonták Ferenc (München), Madarász Mária (Stockholm), Kellner Ilona

(Stockholm), Albrecht Zsuzsa (Kastl), Szöke Judit (Párizs), Drahovszky Viktória (München), Szemerédi Ilona (Bécs), Köhler László (München), Tamás Gáspár (Stockholm), Mészáros István (Stockholm), Toldalagi Pál (Párizs), Grynaeus Péter (Stuttgart), hogy résztvegyen a Magyar Cserkészsövetség központi vezetőképző táborán, a «Sík Sándor» cserkészpróbán Fillmoreban. A táboron, ahol szerte a nagyvilágból 265 vezetőjelölt vett részt, az európai csoport kitűnően szerepelt s valamennyien sikerrel végezték el a segéd-tiszti, tiszti vagy kiscserkészvezetői tábort. — A tábor után az «európaiak» több hetes körúti keretében ismerték meg New-Brunswick, Philadelphia, Cleveland, Toronto, Buffalo magyar cserkészcsapatait s egy nagyszerű chataquai pihenő után, Garfieldben tették le a tiszti vizsgát. A küldöttséget «Gyurkabá», európai vezetőtiszti vezette.

Köszönet mindazoknak, akik ezt az élményekben gazdag utat számunkra lehetővé tették!

PALKÓ

Tisztelgő látogatás a Bíborosnál

Az amerikai és kanadai cserkészvezetők 1972 július 27-én felkeresték Bécsben Mindszenty József bíboros-prímást. Vezetőjük mindnyájuk nevében az alábbi beszédet intézte a bíboroshoz.

Főmagasságú Bíboros Úr!

Mi, fiatal Amerikában és Kanadában élő cserkészvezetők, meghatódva és örömmel állunk most itt Bíboros Úr előtt.

Életéről, küzdelmeiről, a magyar nép iránti áldozatos szeretetéről sokat hallottunk. Így külön nagy öröm a számunkra, hogy a tengerentúlról megérkezve, egy hosszú, de rendkívül szép, élményekben gazdag európai út után, személyesen is láthatjuk.

Mi, fiatal magyar lányok és fiúk, nagyrészt már ott születünk a messzi kontinensen. Az ottani magyar cserkészcsapatok tagjaiként dolgozunk. Számunkra magyarságunk megtartása a feladat, amit drága jó szüleink örökségéből kaptunk, és amit a magyar cserkészlet tett valós létté a számunkra.

Első főcserkésznünk, a tragikus sorsú gróf Teleki Pál, akinek emlékére rendezi meg az európai cserkészkörület idei, nyári táborát, mondása volt: a magyar cserkészlet feladata kötelességet keresni! Mi ezt a kötelességet vállaltuk magyarságunk felé, amit mi kaptunk szüleinktől és a magyar cserkésztől megtartani és továbbadni magyarságunkat, a magyar lelkeséget azoknak, akik utánunk jönnek.

Meghatódva, jól eső érzéssel hallottuk, hogy a Bíboros Úr mennyire szíven viseli a magyar cserkészlet ügyét. Hogy hogyan segítette idejé nyári nagytáborunknak megrendezését. Mindezt hálás szívvel köszönve, szeretnénk kérni, legyen továbbra is velünk pártfogó szeretetével.

A magyar cserkészlet nagy tanító mestere, Sík Sándor mondta: Hiszünk a kevesek egy-

másba tett kezében!... Mi, külföldön élő, szétszórt magyar cserkészek, hiszünk magyarságunk jövőjében!

A Kardinális Úr életére Isten áldását kérve, köszöntjük mi most tisztelettel és gyermeki szeretettel úgy magunk, mint szüleink, mint a Magyar Cserkészsövetség központi vezetősége, elsősorban Bodnár Gábor ügyvezető elnök úr nevében, aki általunk küldi mély tisztelettel köszöntését Magyarországi bíboros-prímásának.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői
a helyi magyar lelkészek;
ők küldik meg kívánatra
a lapot területükön a híveknek.

Az előfizetési díjat, mely
1972 január 1-től

10.— svájci frank,
vagy annak megfelelő valuta,
az illetékes magyar lelkésznek
fizessük be.

Csak onnan forduljunk
közvetlenül a kiadóhivatalhoz,
ahol a lelkész hiányzik,
vagy valamilyen oknál fogva
nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket
a központi hivatal intéz,

Címe:
Életünk (Unser Leben)
Frongartenstr. 15.
9000 - St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúltra is
10.— svájci frank; ha azonban
légipostával kéri valaki a lapot,
20.— svájci frank, vagy annak
megfelelő más valuta.

Figyelem!

Svájci olvasóinkat arra kérjük,
hogy 1972 január 1-től
az Életünkre vagy a St.Galleni,
vagy Lausannei magyar
misszióknál fizessenek elő.

**Svájc egész területén csak
két terjesztőnk van:**

Vecsey Lajos és Rába Lukács.

Címük:
Dr. Vecsey Lajos
Fernblick
9053 - Teufen, AR
P. Rába Lukács
Av. des Bergières 59.
1004 Lausanne.

A borbélynál

Megnőtt a hajam. Belelóg a nyakamba. Már rühellem. Ebből is látszik, hogy régimódi vagyok. A haj azonban az ember érzelmeivel nem törődik. Ahol nő, ott lóg, lelóg, melegít meg zsíroz gallért, ingnyakot. Este hat óra előtt tíz perccel rohantam el a borbélyhoz. Alig 200 méterre a háztól, ahol lakom. Egyszerű borbélyüzlet, de tiszta. A főnök maga ügyködött egy élemedett, középkorú úr szürkésfekete frizurája körül. A vendég komor, lemondó tekintettel meredt a tükörbe. Ismerem ezt a pillanatot: nem lehet többé hazudni. A fehér lepedő a nyaktól a térdig egy félig leplezett szoborrá varázsolja az embert. Leszögezve érzi magát, mint Gulliver és a tükörbe kell néznie, ha akar, ha nem. Minden ránc, minden elmélyült vonás szinte marcangolja a tükröt, az ember szemét, a lelkét. Nincs menekvés.

Lekuporodtam egy kényelmetlenül szűktámlájú székre. Széteső újságtartóban lógott a falról fejem fölött egy képeslap. Nyugtalanul szabálytalan csillag fehérlik a bal felső sarkában. A Stern. Ki ne ismerné? Forgatom. Az unalomig szenzációs képek, fejlécek. Mióta megy ez így? — kérdelem magamtól kicsit rezignáltan. Bizony, mióta a második világháborús nagy gyilok végetért. A vége felé lapozom. Egyszer csak megakad a szemem egyik bal oldalnak a sarkán: egy hüvelyk- és egy mutatóujj kívánatosan-titokzatosan mutat magasba egy szép, fehér pilulát. Még fénylik is, mint egy cukorsüveg. A kémia meg a gyógyszeripar remeke. A szembelevő oldalon egy egészszoldalas kép. A lap teljesen fekete, csak egy viselős asszony meztelen figurája járja körbe finom, élesen fehér, szinte rembrandtszerű sávokkal a fekete hátteret. Az alak bágyadt, lágy hangulatot áraszt: az élet vágyát meg az ember furcsán megoldatlan jövetelét is ebbe a világba. A balsarokban egyetlen nagybetűs mondat: *Endlich Herr im eigenen Leib! Végre úr a saját testében!*

A gyermekvigyázás és magzatelhajtás hiszekegyét fejezi ki a tömör mondat. Bámulok a mondatra. Szinte nem merem az első pillanathoz szembesíteni azzal, amit gondolok, amit hiszek. Nem hagy azonban nyugtot. Belémférközött. Lassan bontakozik ki előttem az eredmény: a mondat tagadja a katolikus hit szinte minden igazságát. Az ember úr a saját testében, hát akkor nincs értelme se a teremtésnek, se a megváltásnak, se az örök életnek. Akkor nem igaz, hogy akár élünk, akár halunk, az Úrnak élünk és halunk.

Azon panaszkodunk, hogy a világot a keresztény tanítás többé nem érdekli. Attól félünk, hogy maholnap nem leszünk többé modernek. Zihálva rohanunk a modern élet kocsia után, pedig tudjuk pontosan, hogy igazi útítársnak soha föl nem vesznek bennünket. Mi hívők uniuak a szembesítést, pedig el sem tudunk nézni a mai élet tükrétől. Szégyenlünk tilalomfa lenni ott, ahol nyilvánvalóan, egy tömör mondatban a Sátán indít rajtot a szakadék felé: embermilliók számára, aprajának-nagyjának. Szándékkal írom, hogy a Sátán és

nem beszédfordulatból. Írom és gondolom. Ennyire pofátlanul még a bárhogy félrevezetett emberi elme sem képes tagadni a tény, hogy nem vagyunk a magunk erejéből és soha nem leszünk ezen a földön véglegesen urak a saját testünkben. Ha pedig holnap — ne adja Isten, bár ezt is kár mondanom, mert lehetetlen! — a tudomány vegyszerekből lombikban embert keverne, azt a lombikfőzte, emberszerű lényt akkor se lehetne megkérdezni előre, hogy akar-e lenni vagy sem? Miféle uraság az, amelyik tudtán és akarátán kívül mászna elő a tudósok kísérleti csöveiből? Ki lehet az, aki a saját testével korlátlanul rendelkező önhatalmat fuvolázik a jó és rossz tudása fájának árnyékában ennek a szerencsétlen, gyöngé, esendő, mindennap öregedő és az elmúlás félelmétől agyongyötört embernek, Ki meri állítani, hogy nincs mondanivalónk a mai embernek? Hogy elavult az Isten köntöse? Hogy kialudt a világossága? Csak bátornak kell lenni ahhoz, hogy szembesítsük Isten világosságát az ember sötétségével.

Igy forrok magamban az üres bécsi fodrászsalonban. A vendég még egy utolsó félig öntetsző, félig lemondó pillantást vet a tükörbe. Gyöngéden szemléli az új frizuráját. Mégiscsak én vagyok én — látszik gondolni. Fölkel, fizet, elmegy.

Ketten maradunk. Betessékel a trónba. Nézem arcomat, ráncaimat, ritka, őszülő hajamat. «Vágjon le, kérem, annyit belőle, amennyit csak lehet, amennyit egy valamire való frizura megenged» — mondom neki. «Hát nem akarja a hosszú haját?» — kérdezi. «Nem» — válaszolom kurtán. Én is úr akarok lenni a saját testemben — dohogom magamban és megtelik a gúny érzésétől nyállal a szám.

Egy darabig hallgatunk. A rádió a sarokból halkán, de érthetően híreket ad. Finoman beszél, mintha titkot mondana. A fontos egyházi hírek mennek: egy bíboros összeesik a lourdesi gyertyáskörmenetben. Áramlik a részvét a Vatikánba a világ minden tájáról. Dél-amerikai nagyságok, kommunista államok, arab sejkék diplomatai fájlalják, hogy az elhunyt nem volt egészen úr a testében. Szürkén bámulok az arcomba. Egy európai nagyváros szeretetintézményének a direktora 60 éves lett. Közel három hete hallom, olvasom, látom a hírt. Katolikus hír. Mégiscsak hatvan éves lett, hála Istennek; de azért már 60 éves, sajnos — ösztökél valami, hogy továbbfonjam a hírt. Az elmúlt 60 év fölött már nem, az elkövetkező 20-30 év fölött még nem úr — hát akkor mi fölött úr? Katolikus hírek mondják azonban. Csak fontos lehet. Aztán a világsajtó azt találgatja, hogy a Szentatya lemond-e vagy sem? Ez is fontos hír.

Indulat fog el. «Tessék, kérem, kikapcsolni azt a rádiót» — mondom a visszafojtott türelmetlenség kedvességével. Beszédbe elegyedek a főnökkel.

59 éves. Itt született ebben a házban. Mindig itt dolgozott. Apja is. Hat évet szolgál a szanitéceknél a második világháborúban. Kétszer sebesült. Legtöbbször mütósként dolgozott. Sokszor hónapokon át. Annyit mütósködött sebészek mellett, hogy egy kisebb lábfej- vagy karlevágást maga is el tudna végezni. Megtanulja az ember, hogy miként legyen úrrá az emberi testen. Meg-megáll. Noszogatom. Kérdezem. Aztán egyszer csak nekierem rövid, száraz mondatokkal magától: Königsbergnél voltunk 1944 késő őszén. Szünet nélkül operáltunk. Nem is tudtuk, hogy mi megy végbe körülöttünk. Csak vágunk, kötöttünk varrtunk fiatal emberi testeket. Egyszer csak kinyílik az ajtó és, mintha misem történt volna, bejött egy géppisztolyos szovjetkatoná. Az első. Úgy látszik, hogy vége volt a háborúnak. Továbbdolgozni — adja ki németül a parancsot. Ahogy jött, elment. Vele az első hullám is. Szúrtunk, késeltünk tovább. Aztán jött a második hullám. Azok már fölkitatták az elbújt betegápolónővéreket. Sok csinos volt köztük. Behozták őket a mütőbe, a frissen operáltak termeibe és ott szemünk láttára meredő géppisztolyosok torkában erőszakolták meg őket. Aztán mind elvitték. Csak hárman kerültek vissza néhány nap múlva réveteg tekintettel önmagukból kiforgatva. A többi végleg eltűnt. Aztán egyszerre csak mindenkit kiharancsoltak egy nagy körbe az udvarra. Csak a legsúlyosabb, a mozdulni nem tudók maradtak vagy a mütóasztalon vagy az ágyban. Alig álltunk föl, egy szovjetkatoná körben sorozatot engedett belénk. Csak egyet. Irgalmas volt. Többen összeestek A főorvos is. Tüdőlövést kapott. Aztán az így megsebesítettek tovább kellett folytatni az operálást. Mire a főorvost megoperálták, köröskörül fölgújtották a házakat. Minden lángban állott. Ki az udvarra, mindenki! Tíz fok hideg volt. A tüdőlövésben operált főorvos ott halt meg az udvaron. A legjobb ember volt, akít valaha ismertem. A végén azt sutogta a katonalelkész fülébe: mondjátok meg a feleségemnek, hogy többé ezen a földön nem találkozunk. Aztán jött a fogság Nikola-jeffben Ogvessza mellett. Félév alatt 6000-ből 4000-en haltak meg. Csak azért küldtek haza hat hónap után, mert az oroszok belátták, hogy nem képesek megállítani a vérhast. Hat nap múlva, hogy megérkeztem Bécsbe, vérhassal a kórházba kerültem. Valaki, aki ura a testünknek is, megtartott.

Végigsimította utoljára a fejemet. Fölálltam. Fizettem. Elköszöntem.

Nekilódultam az emelkedő utcának. Hideg szél csipkedte a bőrömet. Valami fojtogatott, vagyis inkább valaki. Valaki, aki azt nyomatja millió és millió példányban, hogy az ember végre úr a testében. Vén, disznó hazugnak, gyilkosnak éreztem meg menthetetlenül öregnek. A vágy is melengetett, hogy elmondjam és továbbadjam: az Isten az Úr ebben a világban, az embertől meggyalázott emberi testben is. Ez mindig új, örökké biztató. Ez élet. Miért félünk elmondani?

DARABOS TIBOR

Isten Igéje és lelkiismereti szabadság

Isten népe egyetemes papságának feladatához tartozik az igazság hirdetése. Ez az igazság minden emberi elképzelést felülmúl, mivel Krisztustól, az Örök Igétől való, akit az Atya küldött. Éppen ezért itt nem lezárt, megcsonkított igazságok, hanem az élő Ige meghirdetéséről van szó, amely minden kor számára új üzenetet tartalmaz: az evangélium jóhírét, Isten kinyilatkoztatását közli. Az Ő szava által tudjuk meg, mi az emberi élet célja és milyen úton juthatunk el oda. Nemcsak az Egyház vezetőinek, hanem híveinek is feladata ezt a jóhírt, ezt az isteni üzenetet, nem annyira szóval, mint inkább példával másoknak is meghirdetni, vonzóvá tenni. Krisztust sugározni, az Ő tanítását és parancsát bizonyítani, vagyis tanúságot tenni Krisztusról.

De ebben másvallású keresztény testvércink is részt vesznek, ha jóhiszeműen ragaszkodnak saját vallásukhoz, mert keresztységük folytán ők is Krisztus Titokzatos Testéhez, az Egyházhöz tartoznak, sőt néha még olyanok is, akik ugyan hitetleneknek vallják magukat, de a szeretet gyakorlása által emberségben felülmúlnak bennünket. Ezzel természetesen nem tagadjuk, hogy Krisztus legteltesebb mértékben a katolikus Egyházban van jelen, annak keretében találjuk meg legbiztosabban az igazságot és érthetjük el, irányítása mellett, örök célunkat — hanem csak azt állítjuk, hogy az igazság, az isteni kegyelem az Egyházon kívül is működik, hiszen a lélek ott fúj, ahol akar.

Ilymódon midnyájan: hívők és Egyházon kívül állók, kölcsönösen gyakoroljuk egymással szemben az egyetemes, a királyi papság küldetését, amikor jobbá, nemesebbé tesszük, megszenteljük egymást és ebben gyakran tanulhatunk protestáns testvéreinktől, a másvallásúaktól, sőt a hitetlenektől is, épülve példájukon és emberségükön. Ehhez a témához kapcsolódik a türelmekérdése, mert türelmesnek lenni nem csupán annyit jelent, hogy tiszteletben tartjuk a másvallásúak, vagy más világnézetűek meggyőződését, amennyiben az megegyezik a kereszténység erkölcsi tanításával, hanem akkor is, ha nézeteik nem keresztény tartalmúak. A nehézség nem abban áll, hogy minden embernek megvan az egyéni meggyőződése, hiszen az Egyház mindig elismerte, hogy a hit szabad állásfoglalás, s következőképpen erőszakkal ki nem kényszeríthető. Mégha az Egyház egyes hivatalos vezetői a történelem folyamán a gyakorlatban ezt nem mindig valósították meg, vagy vétettek is a vallási türellem ellen. Az Egyház lelkiismereti szabadságot hirdet, vagyis azt tanítja, hogy mindenki köteles lelkiismerete szavára hallgatni. Ez pedig mások benső szabadságának elismerését jelenti. A nehézség ott kezdődik, ahol faji, nemzeti, vallási türelmetlenséget, osztályharcot hirdetnek és ennek érdekében bármilyen eszközt igénybe vesznek. Gondoljunk a német nemzeti szocializmus fajirtására, vagy a bolsevizmus öldöklő osztályharcára. Bármennyire tiszteljük mások meggyőződését, ezeket az eszméket és eszkö-

zöket sohasem helyeselhetjük, hanem kötelességünk ellenük küzdeni.

De vajon szabad-e ennek érdekében a törvény erejét igénybevenni? Ha a terjesztett eszmék nemcsak egyházellenesek, hanem kifejezetten embertelenek, úgy ezt megtehetjük, sőt meg is kell tennünk. Azonban végső soron, ki dönti el ezt? Vajon az állam törvényei? Akkor a forradalom elvben lehetetlen lenne. Hát akkor ki? Éles határ itt nem húzható s ezért minden esetben a kérdést újra meg kell fontolni. Az Egyház a tízparancsolat őrzője, azonban nem szabad egyszerűen a normákat zsinormértékül vennie annak elbírálásánál, hogy vajon egy társadalom embertelen-e vagy sem. Egy ateistával szemben nem szabad a tízparancsolat követelményeivel fellépni. Mindazonáltal az Egyház minden erejével küzd a tízparancsolat érvényesítéséért nemcsak egyéni, hanem közéleti vonatkozásban egyaránt. Ez küldetéséhez tartozik. Azonban az más kérdés, hogy vajon az államhatalom elfogadja-e és követendő normaként írja-e elő a tízparancsolatot? Mindez azt mutatja, mily nehéz a vallási és világnézetű türelmen határait megszabni és pontosan kijelölni. Ez azonban nem szabad, hogy lebecsülést keltsen bennünk e nagyon fontos keresztény erény irányában és ezért a keresztény ember mindig tiszteletben tartja mások szabadságát, meggyőződését, feltéve, hogy az nem embertelen. Mert ez szükségképpen folyik a szeretet parancsából, valamint abból, hogy az evangélium elítéli az erőszakot.

IKVAY LÁSZLÓ

A «SZÍV» MEGMENTÉSÉÉRT

Kedves Magyar Testvéreim!

A magyar jezsuiták nevében, «A Szív» folyóirat érdekében fordulok a külföldön élő magyarság lelkiismeretéhez.

«A Szív» szerkesztése és kiadása sok időt, munkát és odaadást követel, amit a magyar jezsuiták örömmel meg is adtak. Az előfizetők tábora azonban az utóbbi években csökkenni kezdett. Annyira, hogy most, 1972 végén ezek a statisztikai valóságok merednek elénk: «A Szív» újság szerkesztése, előállítása és postázása évi 11.600 dollárba kerül. Az előfizetésekből azonban csak 6.090 dollár jött be az elmúlt évben. A közel 6.000 dolláros veszteség komoly kérdések elé állít bennünket magyar jezsuitákat.

Meddig tudjuk ilyen körülmények között fenntartani ezt az egyetlen, havonta megjelenő, magyarnyelvű világnézetű tájékoztatót? Igényli-e a külföldön élő magyarság az ösöntől kapott hitet tápláló folyóiratot?

Kérek minden magyart, akinek szívége a Szent István hitét képviselő magyar sajtó, fizeszen elő és szerezzen előfizetőköt «A Szív» újságra. Érdeklődőknek szívesen küldünk mutatványszámot.

*Hungarian Jesuit Fathers
c/o Reb. John A. Adám, S. J.
Fordham University
Bronx, N. Y. 10458, U. S. A.*

P. ADÁM JÁNOS S. J.

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan elkészíték, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvényszéki hivatalos fordító és tolmács.

799 Friedrichshafen, Linderstr. 50

«LEOPARD»

szőrme és bőrruházati speciálüzleteink szeptember hó folyamán megnyílnak.

Különleges irhabundák — szép női és férfi modellek

Mérték után is vállalunk

ZÜRICH, Badenerstrasse 119 (Mercedes-ház) — ST.GALLEN, Engulgasse 10 (Piactérnél)

Főszállító: Varga Béla bőrruházati gyár, Zürich.

Ezen hirdetés felmutatása esetében okt. 31-ig honfitársainknak 10 százalék kedvezményt nyújtunk!

Felhívjuk kedves honfitársaink figyelmét, hogy a

«JULISKA» MAGYAR ÉTTEREM

új vezetéssel ismét működik. Okt. 1-től minden nap éjjel 2-ig cigányzene. Olcsó árak, figyelmes kiszolgálást és magyaros hangulatot biztosítunk. Mindenkit szeretettel látunk és várunk:

7 Stuttgart W. Silberburgstr. 114.

Telefon: 62 - 79 - 25. Martos Család.

15 ÉVE MAGYAR KÖNYVEK — HANGLEMEZEK KÜLFÖLDÖN...

Jókai: Egy magyar nábob DM 13.—

Mécs L. Aranygyapjú, versek 27.—

Harsányi Zsolt: Magyar Rapszódia, Liszt F. élete, 815 old. 32.—

Charrie: Pillangó — Szökéseim a pokolból — Világsiker 18.—

Passuth: Lombard kastély, újd. 14.—

Gárdonyi G. Göre Gábor újabb kalandjai 6.—

Németh nyelvkönyv I-II. kezdőhaladó 13.—

Báti - Véges: Angol kezdő 11.—

Német — angol zsebszótárak 8.—

Hanglemezekben igen nagy választék!

Kérje díjtalan katalógusunkat!

Sándor Katko

Musica Hungarica, 8 München 40.

Agnosstr. 45. — Tel. 180-911.

40 ÉS 50 ÉV KOZOTTI INTELLIGENS,

józan életű, rendezett anyagi körülmények közt élő férfi társaságát keresi jó megjelenésű, intelligens magános asszony. Fényképes választ «Egy gyermek ne legyen akadály» jelígre kér az **Életünk Gazdasági Bizottságához, 7 Stuttgart 1, Werastr. 63.**

Európai magyar papi értekezlet

Az európai magyar lelképásztori konferenciát — 1972 szeptember 18-22. — hála Mgr. Adám György európai magyar vezető lelkész körültekintő utánjárásának és Öry Miklós S. J. (Klagenfurt), valamint Marosi László (Spittal) gondos és fárasztó előkészítésének a Fertő-tó közelében fekvő Eisenstadt-ban (Kismarton) tartották meg. Azon kerekén 50 magyar lelképásztor vett részt a következő országokból: Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Jugoszlávia, Kanada, Nyugatnémetország, Olaszország, Svédország, Svájc, Vatikánállam.

A reggel közösen celebrált szentmisével kezdődött. — Utána Alszegehy Zoltán, a római Gregoriana egyetem tanára tartott elmélkedést. Szent Pál apostol tanításából kiindulva a papot, mint Isten sáfárját mutatta be. Ha megvetésben, üldöztetésben van részünk, ne keseredjünk el, hisz ez nem egyéb, mint Krisztus nyomdokaiba való lépés. Ha pedig valaki papságában csalatkozik, ez annak a jele, hogy nem Istenért, hanem evilági célokért dolgozott.

Alszegehy professzor előadásában a ma vitatott teológiai kérdésekről értekezett, kapcsolatban lelképásztori földadatunkkal. Mint más korszakokban, úgy ma is más-más módon, más-más teológiai iskolákban kívánják ugyanazt a vallási igazságot bemutatni. Forrás a Szentírás és a szentatyák tanítása. Nem szabad feledni, hogy ugyanannak a szónak az értelme sokszor az idők folyamán változott. Ezért tudni kell, melyik korban mi volt az illető szavak jelentése. Ezért fontos a történelmi iskolázottság. Tanításunkat ma a mai kor emberével kell megértetni. A múltban a vallási életet főleg egyénileg élték át. Ezzel szemben ma a vallás közösségi átélésére helyezik a súlyt. Ez nyilvánul a vallás gyakorlásában is, például a liturgiában való közös részvételben. Azt is szem előtt kell tartani, hogy régebben az állandóan változatlanon volt szinte kizárólagosan a hangsúly, most pedig inkább a fejlődőn, a változón.

Dr. Csábi József az emigrációs pap egyházi jogi helyzetét ismertette. Erre nézve irányadó az 1952 augusztus 1-én kelt «Exul Familia» kezdetű apostoli konstitúció; annak kiegészítése az 1969 augusztus 22-én kelt Instructio és több más római rendelkezés. Mindezen római okiratok nagy körültekintéssel törekednek a menekültek, kivándorlók, vándorlók lelki gondozását biztosítani. — Az emigráns lelkészek kinevezése már nem, mint előbb, Rómától függ, hanem az illető megyéspüspöktől, akinek területén közvetlen működik az illető pap.

Dr. Pfeiffer Miklós (Svájc) a menekültek néhány lélektani sajátosságát mutatta be; így például a gyökértelességet, az ezzel kapcsolatos nyugtalanságot és érzékenységet; ami persze idővel csökken, sőt meg is szűnhet. E téren nagy feladat vár a magyar lelkészre. A magyar nyelvhez és kultúrához való ragaszkodást és a befogadó ország szellemi és lelki értékeit felnötteknél és gyermekeknél harmo-

nikus egységbe kell foglalni. Többek közt e téren is fontos feladata van a magyar pap tájékoztató munkájának és egyéni példájának.

Pfeiffer ezenkívül röviden ismertette *Lebret* és *Suavet* francia domonkos atyák könyvét a lelkiismeret részletes vizsgálásáról. Ez életkor, nem, iskolázottság, foglalkozás szerint számos konkrét gyakorlati kérdést vet föl. Ez az egyéni jellemnevelés s a gyónás számára nagy távlatokat nyújt. A könyv francia eredetijének címe: *Rajeunir l'examen de conscience*, Paris, Editions ouvrières, 1952. Német fordítás: *Testfragen an Christen*, Verlag Styria, Graz, Wien, 1965. Magyarra most fordítják le.

Békési István S. J. Jugoszlávia magyarjainál és másutt, tengerentúli országokban szerzett tapasztalatai alapján lelképásztori nehézségeit mutatja be. Többek közt megjegyzi, hogy az ifjúságot az ő tapasztalata szerint is főleg a sport révén lehet megközelíteni. uaelkészm agZa,eáinós zS ttkolJr.Patatr syg

P. Szöke János stuttgarti magyar lelkész a magyar papi szenátust ismertette. Ez eddig főleg Németországban működik. Most nyugat-európai szintre kell kiépíteni. Szöke Jánost titkos szavazással a magyar papi szenátus elnökévé választották.

Gáspár Béla a svédországi Göteborg magyar lelkésze a több ezer magyar menekült lelki gondozását és többek közt a szülőknél a hitoktatásba való bekapcsolásának módját ismertette.

Kanadai magyar hitoktatási tapasztalatait ismertette *Máté József* S. J. Érdekes, hogy ha elég nagy számban vannak egy iskolában magyar tanulók, akkor mint vizsgai nyelvnek a magyarnak is helye van.

Dr. Hiero István kölni magyar lelkész azt, hogy magyar kevesebb járul a szentségekhez, mint más nemzetbeliek, többek közt arra vezeti vissza, hogy hitoktatásuk nem ritkán kényszeredett volt, hogy a halálos és bocsánatos bűn fogalmával és különbségével kevésbé vannak tisztában és vallási gyakorlatuk nem ritkán szinte ószövetségi külsőleges. Ismerteti a magyar gyermekek nyelvi, történelmi és magyar földrajzi oktatását Kölnben és Köln vidékén.

Külön beszámoló: *Ambrus Szaniszló* frankfurti magyar lelkész *Mgr. Zágon József* megbízásából a Római M. Zarándokház ügyét; *Nagy Ferenc* S. J. a vatikáni magyar rádió működését; *Török Jenő* (Bécs) a mai vallási irodalom magyar fordításban megjelent, vagy most fordításban lévő műveit; *Marosi László* a «Szolgálat» c. papi közlönyt ismerteti és jelentést tesz magyar papi lelkigyakorlatokról és más magyar rendezvényekről. *Valentini Géza* a bécsi Caritas Internationalis magyar osztályának működéséről, *Harangozó Ferenc* igazgató a Burg Kastl-i magyar gimnáziumról tájékoztat, 200 fiú és 134 leány bentlakója van az iskolának. Annyi a jelentkezés, hogy sokat vissza kell utasítani. A növendékek különböző országokból, a Tengerentúlról is, jönnek, más-más családi környezetből. Vallási és magyar öntudatuk főleg családjuk szelle-

miségétől függ. Tárnyilagosabb, realisabb a gondolkodásuk, mint az előző nemzedéké. Az egyéniség, az egyéni gondolkodás bennük kevesebb, mint az előző generációknál. Igen nagy hatással vannak rájuk a tömegtájékoztató eszközök. Szemlélődés iránt nem igen van érzékük. Kerülik a magányt, nagy zajban érzik magukat jól.

Mgr. Közi-Horváth József (Oberhaching, Bajorország) fölhívja a figyelmet arra, hogy mostanában a Szent István-jubileum idején Németországban több olyan millenniumot ülnék meg, amelyeknek magyar vonatkozása is van. Rendkívül sok, történelmileg feldolgozandó konkrét adatot és forrást ismertet.

Kölley György (München) a magyar cserkésztelet mutatja be színes filmekben.

Ezeken kívül még sok értékes hozzászólás gazdagította a konferenciát.

Egy közös kirándulás a Fertő melléki Rusztra és reggel egy koncelebrációs szentmise fejezte be e tanulságos paptestvéri napokat. A résztvevők Mindszenty József bíboros primásnál a bécsi Pázmáneumban tisztelgő látogatást tettek. *Mgr. László* a kismartoni székhelyéről éppen távollévő megyéspüspök pedig táviratban köszöntötte a konferenciát.

MAGYARORSZÁG PRÍMÁSA

áldást osztott a bécsi Stadthalle-ban

Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország primása áldotta meg szeptember 10-én, vasárnap a bécsi «Stadthalle»-ban egybegyűlt 14.000 főnyi katolikus hívő sereget a jubileumi Rózsafűzér bűnbánati ájtatosságon.

P. Péter osztrák ferences atya 25 évvel ezelőtt 1947-ben, közvetlenül a második világháború után; amikor még minden romokban hevert a legyőzött államokban, így Ausztriában is, a népek megbékélése ügyében megalapította Bécsben a «Rózsafűzér bűnbánati keresztshadjáratot». Az elmúlt negyed évszázad alatt, a szerény kezdetű osztrák mozgalom világjelenséggé erősödött s a huszonöt éves jubileum alkalmával 77 országban közel 1 millió kétszáz ezer állandó tagot számlált. A jubileumi ájtatosságot két napon, szeptember 9-én szombaton és szept. 10-én vasárnap ünnepelte Bécs és Ausztria katolikus lakossága.

A szombati ájtatosságon *dr. Franz König* bíboros, Bécs érseke vezetésével kilenc osztrák és külföldi püspök jelent meg. A vasárnapi ünnepen *dr. Opilio Rossi* érsek, apostoli nuncius mondotta a szentmisét, amely után *Mindszenty József* bíboros, esztergomi érsek, Magyarország primása, *dr. Franz Jachim* bécsi érsek koadjutor, *dr. Defregger* müncheni segédpüspök, és az apostoli nuncius jelenlétében áldotta meg az ájtatosságon megjelent hívőket.

KOLOSZ JÓZSEF

«Olimpia, Olimpia...!»

Nem kell fatalistának lenni annak megállapításához, hogy a müncheni olimpiai játékok rossz csillagzat alatt indultak. S ha a gyászos és minden érző emberi szívet megrendítő további tragédia nem is volt előrelátható, az előzmények után talán mégis kicsit sejthető. Mert a 20. olimpiász az újkorban zsarolással indult és az ezt eltűrő, sőt előtte gyáván meghunyászkodó, vagy egyenesen helyeslő sportfunkcionáriusok tárt kaput nyitottak és lehetőséget ívábbai zsarolások előtt. És ez nem maradt el.

Az elmúlt ősszel Luxemburgban a Nemzetközi Olimpia-Bizottság (röviden: IOC) évi közgyűlésén Rodézia elfogadta, és amint kitudódott, teljesítette is azokat a feltételeket, melyek azután lehetővé tették az olimpián való részvételét. Meg kell jegyeznünk, olyan feltételekről van itt szó, melyek elfogadása valóságos önkritikát és megalázódást jelentett Rodézia számára, úgy hogy maguk az afrikai államok csodálkoztak rajta legjobban. De amikor az egyes országok csapatai már megkezdték bevonulásukat az olimpia-faluba, jött a fenyegetőzés, először szórványosan, egyenként, majd csoportosan: vagy Rodézia megy, vagy mi! Az IOC összehívott gyűlése a kényelmes megoldást választotta és kis többséggel ugyan, de kizárta Rodéziát a játékokon való részvételből. Ez a döntés súlyos csapás volt Avery Brundagere, az IOC most leköszönt elnökére, aki 20 éven át volt feje a nemzetközi olimpia-mozgalomnak, és aki az IOC gyűlésén Rodézia mellett foglalt állást s a Luxemburgban megfogalmazott és az afrikai államok által is jóváhagyott határozathoz tartotta magát. Véleményét nem is rejtette véka alá, hanem nyíltan megmondta: «A politika győzedelmeskedett a sport fölött!» — és

egy másik alkalommal: «Fegyvert szögeztek a mellemnek. Ez politikai zsarolás volt, semmi más, mint zsarolás, — és mi engedjük magunkat megszarolni!»

Egészen más volt ezzel szemben Willi Daume, a Német Olimpia-Bizottság elnökének véleménye. Egy sajtókonferencián rágógumiérvekkel és jó adag megalkuvással próbálta igazolni az IOC szövegését. «Afrika olyan földrész, — mondta — mely tele van még emóciókkal... Még más népek is fenyegetőztek a harmadik világból...» — Számára mindenesetre jól jött az IOC új döntése: az «ő játékaik» ezzel meg lettek mentve. Teljesen értetlenül állt viszont vagy ezer újságíró a tény előtt, hogy az IOC által összehívott sajtókonferenciát politikai agitációra használták fel. Gerard Kamanda, az Afrikai Egység nevű szervezet főtitkára 5 oldalas filippikát olvashatott fel ezen a sajtókonferencián az imperializmus, a faji megkülönböztetés és különösen Rodézia ellen.

Hogy Rodéziában 300 ezer fehér ember uralkodik 4 millió néger fölött, és hogy a megkülönböztető faji politika az öslakosságot alapvető emberi jogaiban korlátozza, — tudjuk mindnyájan. De elégséges ok-e ez arra, hogy az ország csapatát kizárják a játékokon való részvételből? Mikor rodéziai négek egy csapatban indultak rodéziai fehérekkel? Anglia immár 10 év óta küszködik volt gyarmata fehérekkel álló kormányával, mégis felháborodva tiltakozott az IOC döntése ellen. Az igazság legdurvább arculcsapása azonban éppen az, hogy a szavazók, tehát az ítélőbírák között olyan államok voltak, melyek mindenképp kihasználják és kiutasítják egészen rövid határidőn belül Ázsiából származó polgárait; vagy százezreket gyilkol le az egyik

törzs, csupán azért, mert jelenleg ő van uralkodón az országban. — Kézenfekvő a kérdés, ilyen alapon nem lehetett, vagy egyenesen nem kellett volna-e más országokat is kizárni? Például a Szovjetet, mely számos kultúrnapot tart gyarmati szolgátságban, vagy Portugáliát, mert még mindig gyarmatosító ország?

A zsarolás mindenesetre sikerrel járt. Ez a lényeg, éppen ezért mondta Avery Brundage, hogy az IOC döntése «nagyon szíven taláta». Vajon egyedül csak ő érezte volna, hogy az elvűség feladása és az olimpiai gondolat e gyászos megcsúfolása olyan precédens, mely további zsarolásokra bátorít és jogosít?! Brundage előérzetét igazolták az események, még csak Montrealig sem kellett várnunk. De igazolták azt is, hogy az emberiség haladását, békés fejlődését csak akkor szolgálják az olimpiai játékok, ha a testi erő, ügyesség és a rekordok mögött a szellem, a lelkeség és a karakter nem sánta koldus mankóin kullog.

A müncheni olimpiászon, melyet német alapossággal, precízitással és a modern technika minden rendelkezésre álló vívmányával rendeztek meg, születtek győzelmek és vereségek, már ahogy ez versenyeken lenni szokott. A legfájdalmasabb vereséget azonban Pierre de Coubertin olimpiai eszméje és eszménye szenvedte. A politika győzött újra a béke, a testvériség, a népek és emberek közötti megértés fölött. A szép eszme moslékba került és felfalták a disznók!

Az emberiség újra gazdagabb lett egy keserű tapasztalattal: minden, egy szebb és jobb világot építeni akaró szándék zátonyra kerül, ha a szívekben irigység és gyűlölet uralkodik. Mert e kettő gyilkos, már kezdettől fogva.

Hogy az emberiség megérti-e ezt végre és főleg tanul-e a müncheni példából, ettől függ a jövője.

MEGYESI ANDRAS

Fekete István: Tíz szál gyertya

Elbeszélések. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó. Budapest, 1972.

Két évvel a nagy magyar író halála után jelent meg utolsó elbeszéléseinek gyűjteménye. Tíz szál gyertya pislogó fényénél kelnek életre az író szűkebb világának, a falunak és kisvárosnak öregjei-fiataljai, magyarok mindannyian, a mi népünk fiai-lányai.

A színes elbeszélések váltakozó kaleidoszkópját nemcsak az utolérhetetlenül izes és mélyen magyar, feketeistváni nyelv foglalja egységbe, hanem az egész elbeszélés-sorozaton átködlő méla ború, az elmúlás csendes melankóliája, a Vég közeli voltának sejtelme is. Ez a borongó hangulat keresztültör a vidám részekben is, magával ragadja az olvasót és részesévé teszi az író rezignált életszemléletének.

Mélypontra süllyedt otthoni elbeszélő irodalmunkból mint lobogó fáklya emelkedik ki ez a 239 oldalas, szép kiállítású és művészien illusztrált könyv. Fekete István nem alkudott meg az otthoni hatalom mai birtokosaival, büszkén vallotta hívő voltát és nem vált «vonalas» íróvá. Megőrizte magyarságát az otthoni irodalmi hazugságtengerben.

Mindezt tudják a kiadók is. De tudják azt is, hogy egyetlen magyar írónak sincs olyan

millió olvasótábora, mint Fekete Istvánnak. Tudják, hogy ő ma a legolvasottabb, legnépszerűbb, legmagyarabb író, műveit tehát ki kell adni, mert sok pénzt hoznak a kiadónak.

De azért ügyelnek arra, hogy ne ismerjék el túlságosan az írot, még halála után se. Irodalmi kiválóságát azzal kisebbítik, hogy «ifjúsági író»-ként szerepeltetik... Minthát állattörténetek íróját értékelik és elhallgatják azt, hogy állattörténeteinek hősei is mindig az emberek, mégpedig húsból-vérből való magyarok. Bizonyos szándékos lekicsinylés van abban, hogy ezt a könyvet is az Ifjúsági Könyvkiadó adta ki. Mintha az ifjúságnak szóló irodalmi művek kisebb igényűek lennének, mint a felnőtteknek szóló írások.

Az olvasók azonban nem törődnek ezzel a «vonalas» trükkkel. Tudomásul veszik, hogy ez a könyv, mint a végén olvasható, «Tizenhárom éven felülieknek» szól, mulatnak is ezen a kiadói bölcsességen, azután pedig (tizenháromtól százéves korig) belemerülnek az olvasásába. Otthon is és külföldön is, mindeütt, ahol magyarok élnek.

Mert ez a posthumus kötet is, mint Fekete István minden műve, a magyar élet valóságát

adja, magyar hazánkba vezet vissza az olvasót, ahol a magyar nép szóval meg töretlenül szép magyar nyelven. A kötet kiemelkedő értéke az idej könyvpiacnak.

b. b.

AZ 1956-os M. SZABADSÁGHARC

16. évfordulóját 1972 okt. 22-én vasárnap ünneplik Zürichben.

18.15 órákor: A zürichi magyar szervezetek megkoszorúzzák a Kaspar Escher-Haus falán elhelyezett Emléktáblát. (Helye: Stampfenbachstr. 12, a «Centralplatz»-nál)

19 órákor: Emlékinnepele a «Kirchengemeindehaus - Enge»-ben (Hely: Bederstr. 70, közvetlen a Bahnhof-Enge mellett).

Műsor:

«Ungarn in Flammen» c. film bemutatója (az 1956-os m. szabadságharcra kapcsolatos eredeti felvételek alapján) Unnepe beszéd: Dr. Czettler Antal, a S.M.E.Sz. ügyvezető elnöke.

Szavlatok.

Mindenkit szeretettel várnak a rendező magyar Szervezetek!

Miért imádkozzuk a rózsafüzért?

Október hónapot, a szép májushoz hasonlóan, ugyancsak a Boldogságos Szűznek szenteli az Egyház, amennyiben figyelmünket felhívja a szent rózsafüzér ima végzésére. Közösen és egyenként, a templomban és a családi otthonban imádkozzuk a rózsafüzért — hangzik az Egyház szava, Lourdes és Fatima figyelmeztetése. Miért éppen a rózsafüzér?

Mert benne és általa mintegy a legszebb imákat fűzzük csokorba, koszorúba: a Miatyánkot, Üdvözlégy Máriát, Dicsőség az Atyának, stb-t, a Hiszekegyet s azonkívül minden Üdvözlégybe belefűzünk egy rózsafüzér titkot, mint ragyogó drágakövet aranyfoglatba. Ha arra gondolok, hogy a Miatyánkban az Úr imáját imádkozom, melyre Jézus Krisztus saját maga tanította apostolait, azok egyes kívánságára, s melyben röviden minden bentfoglaltatik, amit Istentől kérünk kell, akkor biztos, hogy lelket is viszünk bele az imánkba. S ha az Üdvözlégnél emlékezetünkbe idézzük, hogy benne a Szentháromságnak Szűz Máriához intézett üzenetét és köszöntését vesszük ajkunkra, akkor áhitatot, tiszteletet is igyekszünk imánkba belevinni. Minden tized végén következik aztán az Egyház hivatalos köszöntése a legszentebb háromszemélyű Istenhez: Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek, — az a köszöntés, melyet az Egyház papjai és hívei naponta milliószor ismételnék s mi is velük mondjuk, hogy a Szentháromságnak imádásunkat, hódolatunkat, dicséretünket, hálaikat bemutaszuk. Az apostoli hitvallásban pedig ugyanazt valljuk, amit a szent apostolok, tízenkét cikkelyben rövid foglatat annak, amit hinniünk kell, más szóval: megvallását annak, hogy mi a Krisztustól alapított sziklához tartozunk, melyen a pokol kapui nem vesznek erőt. S míg ezeket a legszebb imákat mondjuk, ugyanakkor lelkiünk kell a rózsafüzér szent titkainál időzzön, melyekben a megváltás legszentebb tényei vonulnak el szemünk előtt, a legszentebb személyek elevenednek meg előttünk, Jézus és Mária, annyira közel, hogy szinte mi magunk is benne élünk e szent történetekben Gábor arkangyal köszöntésétől egészen Mária mennybeviteléig, együtt járjuk Jézussal és Szűz Máriával a szent helyeket s osztozunk örömeinkben, szenvedésükben, a lelkiünk pedig megfürdetjük a szent titkok kegyelmi forrásának reánk zuduló özönében. Lehet-e ezek után a szent rózsafüzért nem szeretni, nem szívesen imádkozni, vagy éppen elhanyagolni?

De nemcsak szép, gyönyörű imádság a rózsafüzér, hanem felette hasznos, üdvös és áldásos. Nyugodtan merjük állítani, hogy a rózsafüzér buzgó imádkozója nem fog könnyen halálos büntetést elkövetni. Vagy ha mégis előfordulna az emberi gyarlóság, pillanatnyi feledékenység következtében, akkor az ilyen ember nem fog sokáig a bűnben megmaradni, hanem azonnal felkel, a bűnbánat szentségében tisztára mossa lelkét s azután csak annál nagyobb buzgalommal fog imádkozni, hogy megegyezzen el ne bukják. Ez értelemben írja XIV. Gergely pápa: A rózsafüzér a leghatalmasabb eszköz a bűn megsemmisítésére és a kegyelem visszaszerzésére. Hofbauer Szent Kelemen, Bécs apostola mondja: «Valahány-

szor egy bűnösért a rózsafüzért elimádkoztam, sikerült a megtérését kieszközölnöm.» Haydn, a híres zeneszerző így nyilatkozik: «Sohasem voltam oly jámbor, mint abban az időben, amikor 'A teremtés' című oratóriumon dolgoztam. Ha a munka nem akart előre-haladni, a rózsafüzért kezembe véve felalá jártam szobámban, imádkoztam néhány Üdvözlégyet s akkor ismét jöttek a gondolatok.» O'Connel, Irország felszabadítója gyakran imádkozta a rózsafüzért a londoni parlamentben. Nagyon érdekes, megszívlelendő esetet mond el Ozanam, a Vince-egyesületek alapítója. Még ifjú korában lelki kétségektől gyötörve bement Párizs egyik templomába. A jőtől közelében megpillantott egy aggastyánt, áhítatba merülve, a rózsafüzért imádkozva. Kíváncsian közeledett feléje. Ki volt az imádkozó? A világhírű tudós: Ampère (1775-1836). A látvány szíven találta Ozanamot. Letérdelt s szintén elimádkozta a rózsafüzért. «Ampère rózsafüzére — szokta később mon-

dani — nagyobb hatást gyakorolt rám, mint a világ összes könyvei.»

A legjobban azonban maga a Boldogságos Szűz sürgeti a rózsafüzér-imát. A három fatimai látnoknak meghagyta, hogy naponta imádkozzák a rózsafüzért, hogy béke legyen a földön. Mind Lourdes-ban, mind Fatimában rózsafüzérrel a karján jelent meg, ezzel is jelezni akarván, mily hatalmas fegyvert akar ezzel az imával a kezünkbe adni a bűn, kísértés s minden rossz ellen.

Ne fontolgassunk tehát sokat, hanem vegyük kezünkbe s naponta imádkozzuk a rózsafüzért a családban, az októberi közös ájtatosságon, vagy egyéneként, otthon vagy útközben, mert a szent rózsafüzér az Égiől rendelt hatalmas eszköz, lelki fegyver a romlás felé rohanó világ feltartóztatására, egy borzalmas, megsemmisítő atomháború megakadályozására, a béke helyreállítására és megszüntetésére, az istentelen kommunizmus legyőzésére, a lelkek megmentésére s saját üdvösségünk biztosítására.

V. L.

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESULTEK

Belgiumban:

Nemes Dániel, N. Sándor és Tóth Mária fia, Grace-Berleur-ben
Thury János, T. Zsolt és Moors Katalin fia, Eisdoben
Demandt Claudia Emőke, D. Róbert és Thury Emőke leánya, Maaseik-ben

Ausztriában:

Győri Attila András, 1972 aug. 12-én, Bécs

Svájcban:

Spakovszky Zoltán Sándor, Sp. Sándor és Graefl Carla fia, 1972 szept., Zürich

HÁZASSÁGOT KOTOTTEK

Belgiumban:

Lise Attilio és Fodor Mária, Montegnéc-ben

Ausztriában:

Felföldi István és Samák Éva, 1972 júl. 7-én, Bécsben
Brosch Ferenc Tibor és Schuld Éva, 1972 aug. 5-én, Bécsben
Jenewein Wolfgang és Galambos Erzsébet, 1972 aug. 15-én, Seefeld
Dr. Perneczky Axel és Wolf Else, 1972 aug. 30-án, Pleubian-ban

AZ ŐRÖK HAZÁBA TÁVOZTAK

Belgiumban:

Sólyom Sándor, 69 éves, Liègeben
Orlics Györgyné, 80 éves, Herstalban
Reisz József, 70 éves, Eisdoben
Lancz István, 49 éves, Verviersben
Kozma Ferenc, 85 éves, Brüsszelben
Szigetvári Szabolcs, 9 éves, Brüsszelben
Illés Mátyásné (Illés Ilona édesanyja), 84 é., Gödöllőn

Ausztriában:

Kucorovszky Klára, 8 hónapos, 1972 július, Bécsben

id. Bekő József, 53 éves, Hahóton (Zala m.)

Svájcban:

Miklós von Tompa, 83 éves, 1972 szept. 13., Kreuzlingenben
Dr. Somogyvári Istvánné szül. Szondy Mária, (v. országyűlési képv. özv., a nemzetvédelmi kereszt tulajdonosa), 80 éves, 1972 június 28-án, Zürichben

HÉTVÉGI TALÁLKOZÁS

rendez a Katolikus Magyar Egyetemi Mozgalom (Pax Romana) németországi és svájci munkaközössége, valamint az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem az allgäui Waltersdorfban október 27-29-e között. Központi témául az erőszak kérdése szolgál.

Felkért előadók: Dr. Weissmahr Béla SJ, Poszai György ev. lelkész, Dr. Horváth Árpád professzor, Kalniczky György szerkesztő. Vitavezető Dr. Tóth János nemzetközi jogász. Az ökumenikus igazságszolgálatot Dr. Weissmahr Béla SJ és Szalay Sándor ref. lelkész látják el. Az egyetemi napokról lapunk egyik későbbi számában részletesen beszámolunk.

E. L.

AZ EGYHÁZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGA

«A hitetlenek azt hiszik, hogy a keresztény vallás egy darabig fennáll, majd eltűnik a világból. Nos, addig fog tartani, ameddig a nap; amíg az fölkel és lenyugszik, vagyis ameddig az idő fennáll, Isten Egyháza, Krisztus teste nem tűnhet el a világból.»

«Az Egyház csak akkor inoghat meg, ha alapja meginog. De hogyan inoghatna meg Krisztus? Amíg Krisztus nem inog meg, az Egyház is szilárdan áll a világ végezetéig.»

(Szent Ágoston)

Rövid hírek

VI. Pál pápa Udinében résztvett az olasz Eucharisztikus Kongresszus záróünnepségein. Beszédében a helyi egyház szerepének fontosságát emelte ki. A közel 200 ezer hívő között színes szlovén horvát képviselőben 5 ezer jugoszláviai zarándok vonult fel. Az ünnep fényét 10 kardinális, 80 püspök és 600 pap részvétele emelte.

A Pravda c. szovjet pártlap egyik legutóbbi számában szövé teszi, hogy az ateista propaganda a SZU-ban túl lagymatagon folyik, nővéje és mértéke nem felel meg a párt által felállított követelményeknek. Fokozni kell ezt a propagandát — írja a lap — főleg az ifjúság körében, mert tűrhetetlen, hogy párttagok még mindig résztvesznek vallási megmozdulásokon, istentiszteleteken.

Spanyolország több, mint 4 ezer katolikus iskolájában több, mint egy millió gyermeket oktatnak 14 éves korig — jelenti a madridi YA c. lap.

Dell' Acqua kardinális, aki 3 ezer római hívőt vezetett Lourdesba zarándoklatra, a gyertyáskörmenet alatt hirtelen rosszul lett és szívinfarktusból elhunyt. A 68 éves főpap halálával a kardinális kollegiumnak 116 tagja van. A legutóbbi szabályozások értelmében közülük 88 vehet részt egy esetleges pápaválasztáson.

A Német Caritasszövetség nemrég ünnepelte fennállásának 75 éves évfordulóját. Az utóbbi két évtizedben segélynyújtásának fő területei a katasztrófa-sújtotta országok voltak az egész világon. A Caritasnak jelenleg 165.000 főfoglalkozású munkatársa van 35 ezer intézményben.

A pápa kinevezte a svájci gárda új parancsnokát. A luzerni származású dr. Pfyffer von Altishofen családjának 12-ik tagja, aki 1507, a svájci gárda megalapítása óta a parancsnoki tisztséget betölti.

Manilában, a Fülöp-szigetek fővárosában magas nyomdaköltségek miatt kénytelen volt beszüntetni megjelenését a katolikusok lapja, amely 40 éven át hetenként jelent meg. A hírek szerint ugyancsak anyagi nehézségekkel küzd a katolikus rádióállomás, a Radio Veritas is.

Lengyelországban 991 fiatal készül szerzetesi-papi pályára. A legtöbb utánpótlás a szalézi rendben van. Lengyelországban jelenleg 18.151 szerzetes és világi pap él.

A varsói érsekség jelentése szerint Lengyelország 5 érseksége, 16 egyházmegyéje területén összesen 6.376 plébánia, 13.392 templom és kápolna van.

Ausztriában minden tanuló, aki hitoktatáson vesz részt, az 1972-73-as tanév folyamán ingyen kapja meg a bibliát. Az új kiadás Európa német nyelvterületére érvényes hivatalos egyházi fordítás.

A Német Demokratikus Köztársaságban 24 teológust szenteltek pappá. Az újmisési papok legnagyobb része Neuzelle és Huysburg szemináriumából került ki.

Az OCIC, a Nemzetközi Katolikus Filmiroda a franciaországi Deauvilleben tartja idei közgyűlését. 46 ország filmirodája képviselteti magát, hogy résztvegyen az új szabályzatok kidolgozásában és megválassza az új elnököt.

Brazília függetlenségének 150. évfordulója alkalmából a pápa rádióbeszédben üdvözölte az ország lakosságát. Egyben arra szólította fel a hívőket, hogy mindig és mindenütt az Isten országa igazságosságának megvalósításán fáradozzanak.

A Vatikán és Szudán rendezte diplomáciai kapcsolatait. Az első szudáni nagykövet nemrég nyújtotta át megbízólevelét a pápának.

A johannesburgi egyházmegye élére a pápa kinevezte a Délafrikai Köztársaság második fekete püspökét, P. J. Butelezi-t, aki az egyházmegye eddigi apostoli adminisztrátora volt.

A domonkos-rend lengyelországi tartománya most ünnepli fennállásának 750. évfordulóját. Ez alkalomból a pápa jókívánságait és áldását küldte a rend tagjainak. A jubileumi ünnepek október 29-én Krakkóban kezdődnek és 1973-ban Boroszlóban érnek véget.

Olaszországban ugrásszerűen emelkedett a válások száma. Az új állami válási törvény életbelépése óta számuk a múlt évben 17 ezer volt. Ez a szám — a nyilvántartások szerint — már májusban jóval magasabb volt.

A mailandi világhírű katedrális restaurálási munkálatai megkezdődtek. A több, mint 2.500 négyzetméter felületű márványburkolatot erősen kikezdte az idők foga, a korrozio. A helyreállítási munkálatok valószínűleg két évig tartanak.

Chilében a devizarendelkezéseknek esett áldozatul a Vatikán lapja, az Osservatore Romano bevétele. A devizakorlátozások miatt csak technikai, tudományos jellegű lapok behozatalát engedélyezik a hatóságok.

Ausztria püspökei első ízben vettek részt közös lelkigyakorlatokon, amelyeket Frauenberg/Ems-ben P. Lombardi S. J. tartott. Az előkészítés és rendezés a nemrég elhunyt salzburgi érsek, dr. Macheiner kezdeményezései alapján történt és valósult meg.

A Burg Kastl-i magyar gimnázium bővítése javára Váczi Gyula zongoraművész 1972 okt. 21-én szombaton este 8 órai kezdettel hangversenyt rendez Bernben a Bruder Klausen templom kultúrtermében (Burgernziel megállónál). — A Chopin — Liszt műsor keretében berni magyar művészek is fellépnek.

Az Életünkben megjelent írásokért minden tekintetben azok szerzői felelősek.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk ell

Az Életünk

elfogad hirdetéseket,

azok közlését kérjük

a Gazdasági Bizottságon keresztül

P. Szőke János címén beküldeni:

D. Stuttgart 1,

Werastr. 63.

Telefon: 43 37 86

A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést.

VECSEY JÓZSEF könyve:

Emlékezés

Mindszenty bíboros édesanyjára

közel 300 oldalon mutatja meg, hogyan forrott össze csodálatos egységbe a magyar primás életével egy finom és eszes falusi asszony-nak, édesanyjának élete.

A kötet 32 képet is tartalmaz műnyomó papíron a bíboros és édesanyja életéből.

A könyv ára 19.— svájci frank, — 4.50 US dollár, — vagy annak megfelelő más valuta.

Megrendelhető:

a Magyar Nyomdában

(Ungarische Buchdruckerei)

9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15. Schweiz.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei,

9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.

(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés 1 évre: 10.— svájci frank,

Egyes szám ára: 0.80 svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische

Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,

Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto.Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei Sparkassa der Administration St.Gallen.

Bezugspreis jährlich: 10.— Sfr.